



Година XXVII

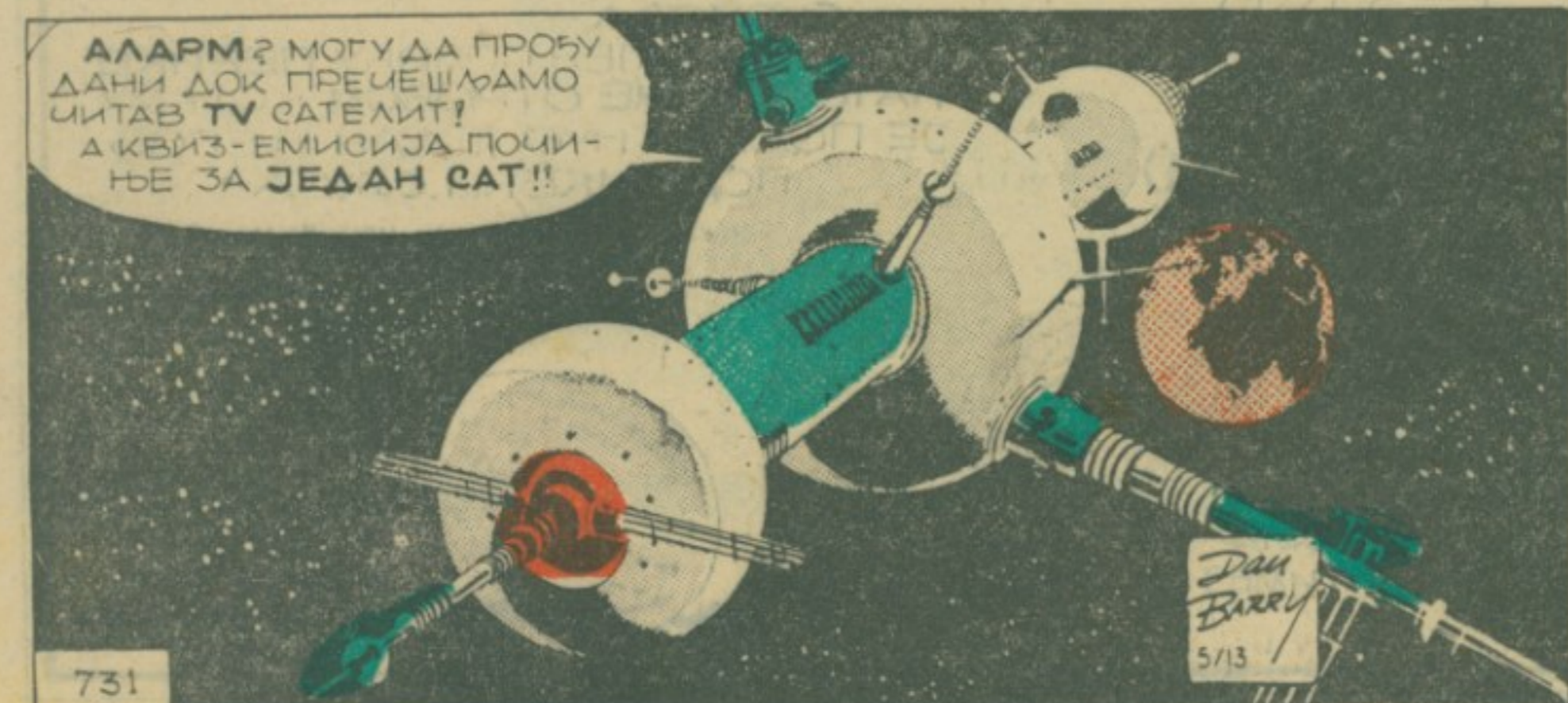
Број 731

1. јануар 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан  
BARRY

## ФЛАШ ГОРДОН



КРОЗ  
ВЕКОБЕ

### ПРЕ 100 ГОДИНА

У првом месецу нове 1866. године листови у свету донели су вести од којих неке и ми у првом месецу наше нове 1966. године, преносимо.

РИМ. Поводом хиљадугодишњег јубилеја словенских просветитеља Ђирила и Методија Франц Лист је компоновао „Химну Словена“ која је недавно била први пут изведена.

ПАРИЗ. Један богатш који је ових дана умро на југу Француске дошао је до свог богатства на оригиналан начин. Кренувши у Америку да тамо тражи срећу, понео је са собом позамашну залиху црне масти за ципеле. У свакој луци намазао би себе том мастију од главе до пете и продавао се плантажерима као црнац. Ноћу би опрао боју и враћао се на брод. У Хаваји је наговорио све морнаре да се намажу, затим их је одвео на трг и продао као црнце тек доведене из Конга. Исте ноћи сви морнари су побегли и вратили се на брод. То је био само почетак разних подвига који су од овог човека направили милионера.

ПАЛЕРМО. Једног чина новника, који има веома богате рођаке, ухватили су на друму разбојници и он је срдно ницима написао следеће писмо: „Разбојници су ме заробили и осудили на смрт. Убиће ме ако не пошаљете откуп од 60 хиљада франака“. Испод ове поруке било је дописано другим рукописом: „Мој заробљеник прави је разбојник. Ја сам за његов откуп тражио десет хиљада, а остатак он намерава да стрпа у свој џеп. Пошаљите десет хиљада и ја ћу га пустити“. Овај додатак написао је вођ разбојничке дружине.

Срећна нова година



1966.

## Кроз нашу земљу

**С**нег пада сваке зиме у највећем делу наше земље, образујући при томе тањи или дебљи покривач. Број дана са снегом у појединим местима повећава се идући од приморја према унутрашњости земље и од нижих места према вишим. Тако напр. просечан број дана са снегом у јужној Истри износи свега 2, а на врху Бјелашнице (2067 м) 108.

По подацима које је изложио проф. П. Вујевић просечан број дана са снегом у појединим крајевима наше земље је следећи: у насељима Словеније 18—60, у унутрашњости Хрватске 22—70, у Босни 16—64, у Војводини 12—24, на Косову и Метохији 12—19, у ужој Србији 14—35, у Херцеговини 2—11, у ниским крајевима Црне Горе 1—4, а у планинским 16—32, у Македонији 5—17, а у приморју 1—10 дана годишње.

Снежни покривач траје знатно мање од броја дана са снегом. Први дан са снежним покривачем у западној половини Југославије појављује се обично око 26 дана после првог снега, а нестаје око 20 дана пре последњег. У источној половини наше земље снежни покривач се појављује приближно већ после 10 дана иза првог снега, а нестаје око 12 дана пре последњег. Тако је у нижим местима. Међутим, на планинама, због ниске температуре ваздуха (на врху Триглава су само 3 месеца са температурама вишим од 0° Ц), снежни покривач траје око два пута дуже од броја снежних дана. У Београду снежни покривач траје просечно 44 дана, Љубљани 58, а у Госпићу 76 дана годишње.



ПЛАНИНСКИ ДОМ „КОЧА ПОД БОГАТИНОМ“, У ЈУЛИЈСКИМ АЛПАМА НА ВИСИНИ ОД 1313 М, ПОКРИВЕН ДЕБЕЛИМ СНЕЖНИМ ПОКРИВАЧЕМ.

### НАЈТЕЖА АВИОНСКА НЕСРЕЋА

За најтежу авионску несрећу сматра се она која се десила у Сједињеним Америчким Државама у јуну 1956. године кад су се два авиона сударила изнад Великог кањона. Том приликом је погинуло 128 људи. У судару два авиона на дан 16. децембра 1960. године погинула су 134 лица, али при том седам њих нису били у авиону већ на земљи па ова несрећа није само авионска.

### БУТЕР УМЕСТО ГЛАНЕ

Нека хималајска племена користе бутер за прављење кипова богова којима украшавају храмове. Бутер племе сакупља заједнички преко целе године и

да би кипови били животињи, у њега се стављају разне боје тако да се добија зелен, црвен, жут и плав маслац. Док жене сакупљају бутер, мушкарци праве статуе богова и животиња. Те статуе представљају диван приказ неколико дана, колико свечано сти трају. Бутер се није то

пио услед ниске температуре. После свечаности бутер се није јед, али није ни ишао у штету већ је коришћен за мазање коже и косе. Припадници ових племена верују да ако се њима намаже оболело место, бол ће одмах престати уколико богови болеснику опросте грехе.

### ЈОШ У КАМЕНОМ ДОБУ

Једна аустралијска патрија открила је у покрајини Сепик на Новој Гвинеји једно досад непознато домородско племе које још живи као што су живели људи каменог века. Плеће Варумоси састоји се сада од 264 особе. Чланови племена имају светлу кожу, нос и уши украшавају комадићима бамбусове трске и перјем

птица казуара. Плеће је подељено у пет села која се састоје од једне или две велике и утврђене зграде и од већег броја колиба у којима Варумоси живе када им не прети никаква опасност. Доморци судо чекали патролу веома уздрожљиво али су касније трампили с њима своје животне намирнице за разне предмете.



## АНЕГДОТЕ



### СРЕЋА

Познати немачки лекар и професор универзитета Вирхов важио је за једног од најстрожих испитивача. Једном је неког студента, који је пред испитном комисијом траљаво одговарао на питања из патологије хелија, предмета до кога је професор нарочито држао, почео лично да испитује сам Вирхов. Студент се све више и више запетљавао и најзад је оборно главу и заћутао.



После дужег ћутања, Вирхов му рече:

— Зашто не говорите? Мислите ли ви да ја могу да читам ваше мисли?

Збуњени кандидат подиже главу и одговори:

— Надам се да не можете, господине професоре, јер бих онда морао покорно да вас молим за извињење.

### ОНА ЈЕ ОДЛУЧИЛА

Када је 1940. године Винстон Черчил преузео на себе одговорност за вођење рата, његова супруга, подржавајући га, вршила је дужност домаћице у председничкој резиденцији у Даунинг стриту бр. 10 са много духа и храбрости. Када су је једном запитали како успева да остане увек ведра чак и онда када немачке бомбе падају на Лондон, она је одговорила:

— Једноставно! Одлучила сам да их потпуно игноришем.

### ОБАВЕЗА УМЕТНИКА

Године 1916. певачица Едит Месон тек је почињала своју каријеру у Метрополитен опери а Ерико Карузо ближио се свом трагичном крају. Једном, док су њих



двоје чекали иза кулиса на излазак на сцену — давао се „Бал под маскама“ — певачица је са запрепашћењем приметила да њен идол дрхти.

— Зар је могуће, Карузо, да сте нервозни? — са неверицом је запитала.

— Едит, — одговорио је он — други певачи морају да певају сто одсто добро. А Карузо 150 одсто.

## Ripley's Веровали или не!



**ЋОВАННИ БЕЛЦОНИ**  
1778-1823

ЈЕДАН ОД НАЈБОЉИХ СТРУЧНАКА ЗА ИСТОРИЈУ И УМЕТНОСТ СТАРОГ ЕГИПТА БИО ЈЕ ВИСОК 198,5 САНТИМЕТАРА И ТОЛИКО СНАЖАН ДА ЈЕ МОГАО ДА ДРЖИ 11 ОДРАСЛИХ ОСОБА ЗА ПРАСТАВАК НА ЈЕДНОМ ГВОЗДЕНОМ ГИЧУ ПРИЧВРШТЕНОМ ЗА ЊЕГОВЕ РУКЕ И ПОЈАС, САМО РАМ БИО ЈЕ ТЕЖАК 55 КИЛОГРАМА.

**ДИЊУ** ДУГАЧКУ 84 см. ОДГЛАВИО ЈЕ ХЕРБЕРТ ВИСОН ИЗ ИСТОРИЈЕ (САД)



ЈЕДНА ОКРУГЛА КУЋА У АРЗАКЕНИ, НА САРДИНИЈИ, САЗИДАНА ЈЕ У ЈЕДНОЈ ШУПЉОЈ КАМЕНОЈ ГРОМАДИ

### НАЈВЕЋИ ИНСЕКТ

КОЈИ ЈЕ ИКАД ЖИВЕО НА СВЕТУ БИО ЈЕ МEGANEURON, ПРЕИСТОРИЈСКИ ВИЛИН КОЊИЧКИЈИ ЈЕ РАСПОН КРИЛА ИЗНОСИО 73 САНТИМЕТАРА



**ВОЈВОДА ШАРЛ ЛОРЕНСКИ**  
(1643-1690)  
ЧУВЕНИ АУСТРИЈСКИ ВОЈСКОВОЂА

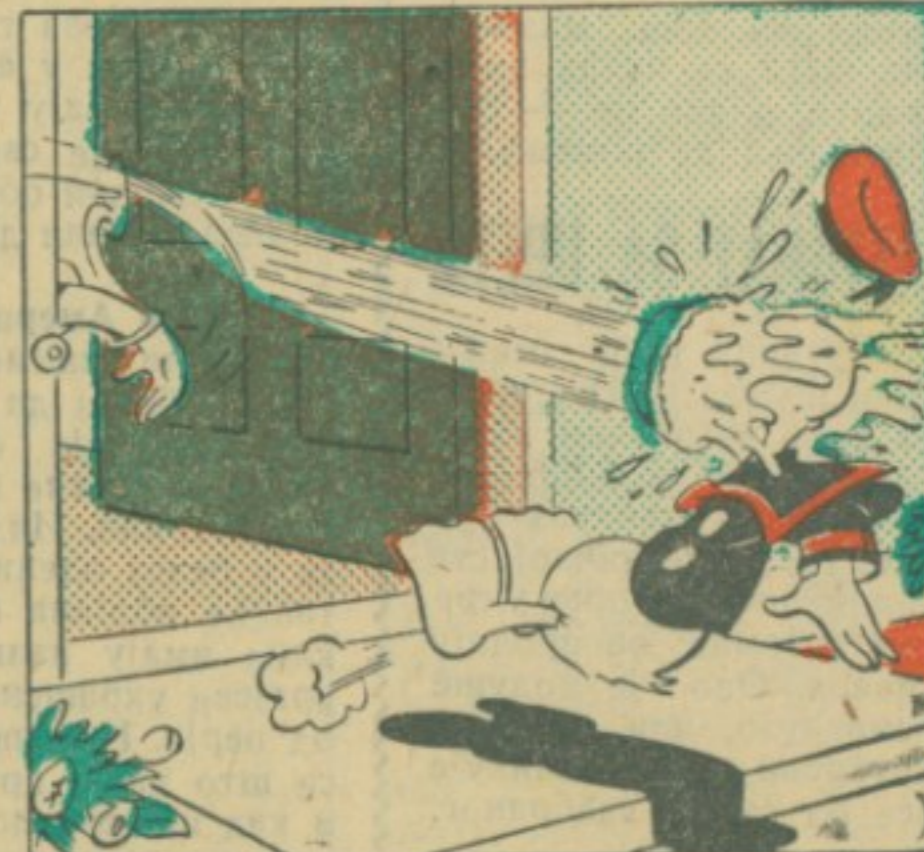
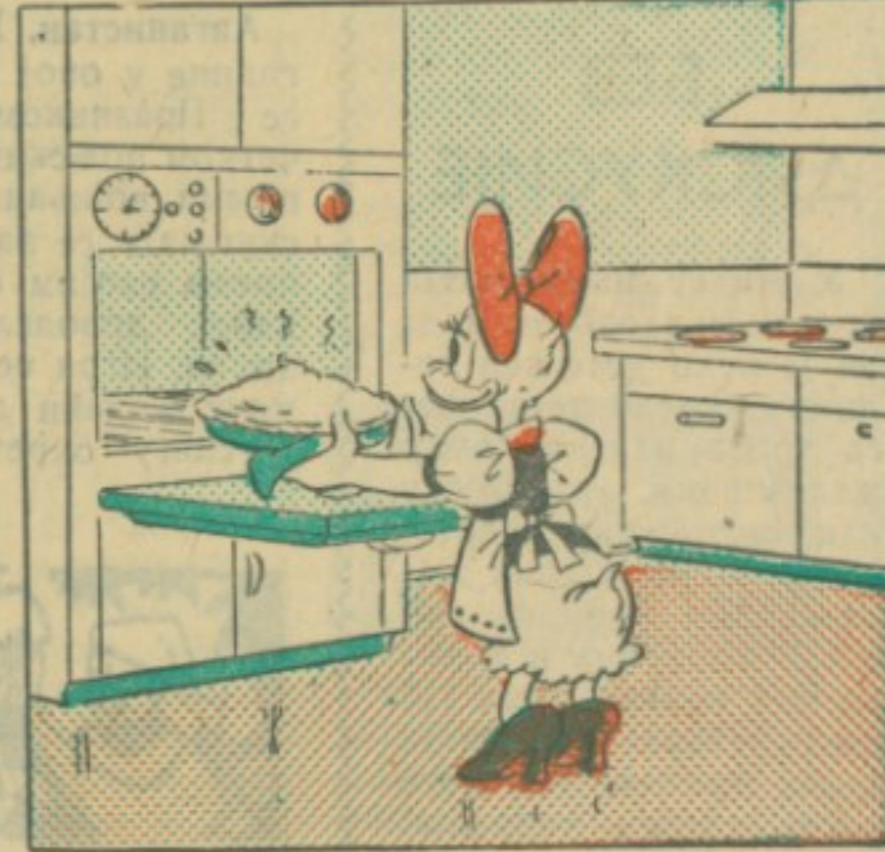
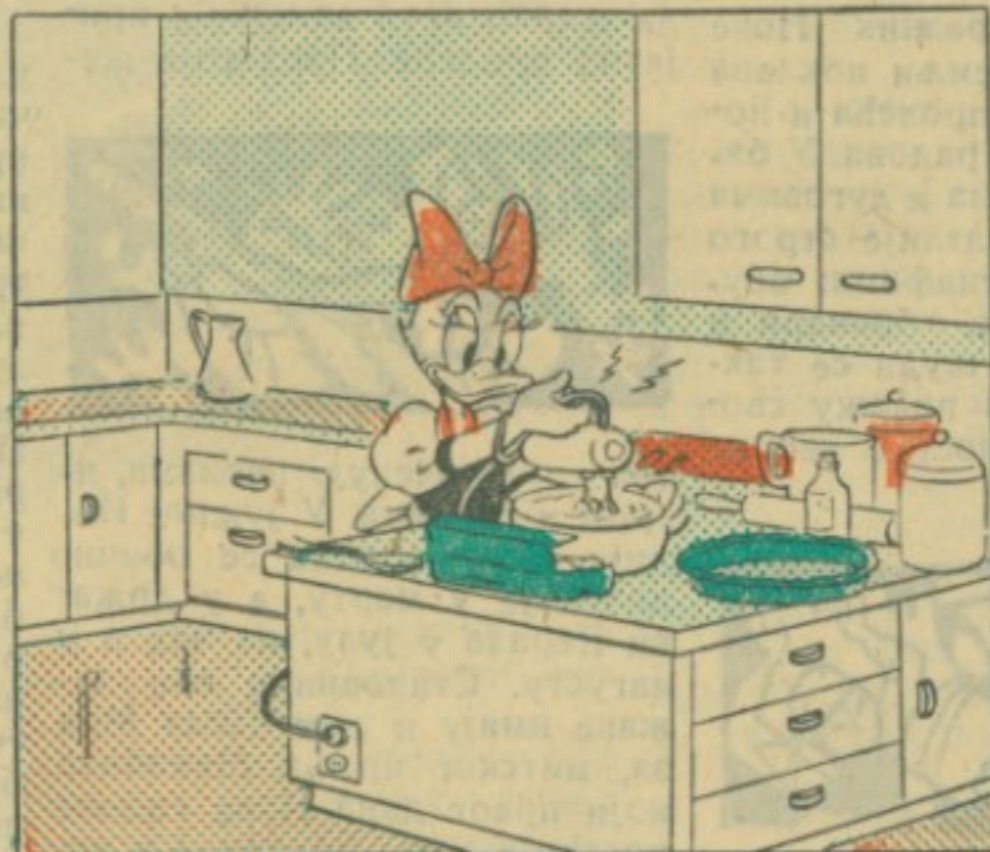
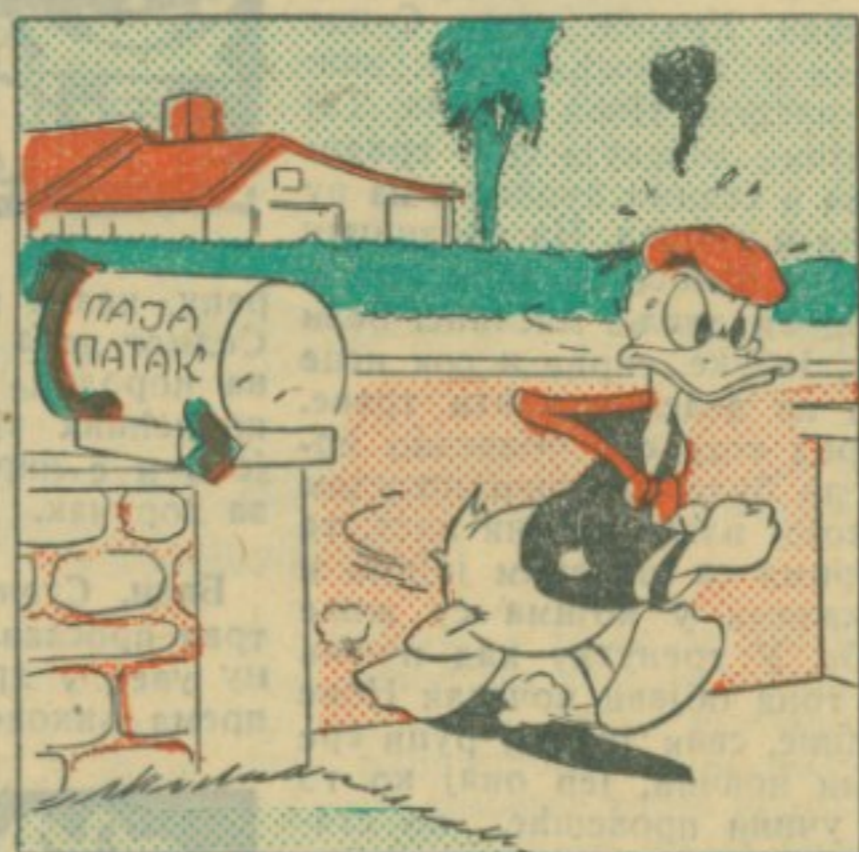
БИО ЈЕ УБИЈЕН ПОМОКУ ПЕРИКЕ НАТОПЉЕНЕ ОТРОВНОМ КОЈУ МУ ЈЕ ПОДМЕТНУО ЈЕДАН ЊЕГОВ ПОДМИКЕНИ СЛУГА.

© King Features Syndicate Inc. 1965 World rights reserved

### ЧЕК НА 15

ЦЕНТИ НА ПИСАНУ СЛУЖБУ ОД ЈАЈЕТА ИСПЛАКЕН И У ЈЕДНОЈ БАНЦИ У ВИКТОРИЈИ (САД)



WALT  
DISNEYПАЈА  
ПАТАК

## СПОРТ

КУГЛАЊЕ НА ЛЕДУ  
ОСВАЈА МЛАДЕ

Куглање на леду потиче из XVI века. Према са чуваним документима, изумео га је неки хирург и апотекар из Перта у Шкотској, који је живео од 1546. до 1638. године. Убрзо је стекао многе присталице нарочи то међу шкотским пасторима, који су имали времена и воље за овај спорт.

Године 1780, шкотске трупе одлазећи у Канаду носиле су са собом осим вискија и тешке каменове за игру на леду.

Век касније, шкотски туристи који су боравили у Ангадину у Швајцарској научили су овој игри тамошње становништво, тако да данас у овој земљи постоји 120 клубова са 4000 учлањених играча. Они имају своја правила, статут, билтен и своје шампионе. А постати шампион ове игре није лако јер је такмичење веома напорно. Меч обично траје 2 до 2,5 часа. За то време играч треба да баца 22 пута камен тежак око 20 килограма. Двојица од чланова екипе чисте лед испред камена четком од најлси длаке. За два часа они очисте и до 1,5 километар леда.

Куглање на леду је последњих година освојило и младе. Тако сваке године 30.000 канадских студената, девојка и младића, учествује на универзитетском шампионату. Године 1963, 460 екипа из разних земаља учествовала је на „Великом мечу“ који се одр-

жава сваке године на леду на језеру Менгит у Шкотској. Такмичење се одвија на стази дугачкој 42 метра, којих свака има по четири члана. Такмичење се одвија на стази дугачкој 42 метра.



НИЈЕ НИМАЛО ЛАКО ХИТНУТИ ГРАНИТНУ КУГЛУ ТЕШКУ ОКО 20 КИЛОГРАМА

Хитнут камен треба да пређе раздаљину од око 38 метара, од линије поласка до центра једног круга названог „кућа“. Овај центар је обично означен једним чуњем. Игра се састоји у томе да што већи број хитнутих каменова допре између центра и првог камена противника. Велику тешкоћу за време играња представља лед који није увек на свим местима раван, и што је најгоре он се зависно од времена и мења.

Игра се брже одвија кад је топлије, а спорије и теже кад су температуре ниже. Брзи покрети и насланање на четку имају за циљ да „загреју“ лед пре него што прође камен јер он онда боље клизи и даље стигне. Чишћење четком омогућава да се утиче и на саму путању камена. Зато пре него што почне да игра дужност сваког играча је да проучи стазу, односно дебљину и глаткоћу леда. У ствари то је дужност и вође екипе који треба да саветује играча да ли да камен хитне јаче или спорије, на дужи или краће, улево или удесно. А кад дође ред на вођу екипе, он дужност предаје другом играчу, а он сам прима наређења и тако редом.

За ову игру која, како кажу, греје руке а хлади ноге, потребно је имати топло одело и ципеле са ђоновима од гуме. Кожни ђон и ципеле са клинџима нису дозвољени. Реквизити су: каменови од гранита добијеног из каменолома Мошлин у Шкотској, тешки највише 19,95 килограма, обима највише 108 сантиметара и четка од најлон длаке.

## Уређује: Паја Патак

Ква  
КваВажно  
питање

Школски инспектор дошао у разред у коме уче и Пајини сестрици. Али њих тројица се нису баш могла похвалити неким знањем. Зато кад на крају часа инспектор упита:

— Добро децо, има ли неко међу вама ко би желео да ми постави неко питање?  
Раја брзо скочи и рече:  
— Ја имам — у колико сати полази ваши воз?

Конкурен-  
ција

— Где ти је напасај? — пита Паја Патак Шиљу.  
— Побегло је.  
— Због чега?  
— Због Белке од које није могао да дође до речи...



## Оправдање

— Ти си опет задоцнио, Гајо, — прекоревачица Пајиног сесрица. — Знам ли



да је од првог часа прошло већ двадесет минута?  
— То је ситница. Мој ујак Паја стално ми говори да је преда мном читав живот — мирно му одговори Гаја.

Убудуће  
да зна

Једнога дана директор клуба у коме је Паја Патак био члан прими од њега следеће писмо:

„Драги господине, Имам част да вас обавестим да сам јуче ручао у клубу са своја три пријатеља. Између осталих јела наручили смо и омлет. Међутим, у њему су биле и три муве.“

С обзиром да сам стари члан клуба, на шта сам иначе веома поносан, то сам се нашао у незгодной ситуацији јер нисам знао на који начин да на нас четворицу поделим ове три муве.

Зато вас молим да убудуће кад будете служили омлет за четири особе он буде: а) са четири муве или б) без мува уопште.“

С поштовањем ваш  
Паја Патак





# ДРУГЕ ЗЕМЉЕ-ДРУГИ ОБИЧАЈИ



ку — праве се излази и према западу, југу и северу: сад сунце сија на све стране.

**Индија.** На северу Индије новогодишње славе родура се с празником Бајсахи који се празнује 13. априла. Тада жарко лето замењује пријатно пролеће. Предстоји же-



воту може поћи другим путем, може и срећа до дђе. Породично славе и посете пријатељима трају три дана. По традицији девојке сакупљају ротквице, коприву, белу

## БЕЗ ДИСКУСИЈЕ

У Чилеу никад нема преганања око тога да ли је неко дете већ толико одрасло да за њега треба платити пуну железничку, трамвајску или аутобуску карту. На шалтерима свих железничких станица, као и у аутобусима и трамвајима, налази се на 140 сантиметара од пода једна пречка. Ако дете може савићи усправно да стане испод ње, сматра се још мало и за њега се плаћа пола карте, а ако не — објашњења не помажу.

## АУТОМАТ ЗА ЦВЕЋЕ

Путници који стижу или полазе из Њујорка, а желе да цвећем обрадују неког свог блиског имају га надохват руке. На железничкој станици постоји први у свету аутомат за продају цвећа. Оно је долуше смрзнуто, али се брзо открани и не разликује се од свеже узабранг.

## У НЕКОЛИКО РЕДИ

На острву Белом код утока Амазона, на просторанству од 460.000 хектара створиле се резерват дивљих животиња дунгле: крокодила, удава, јагуара, мравоје да и других звери.

У излогу једне велике трговине намештајем у Хјустону, у Тексасу, појавила се цедуља на којој је стајало: „Као што видите наше цене су заиста биле повољне. Ево, пази смо под стечај“.

**Авганистан.** Празник Нове године у овој земљи поклапа се с Празником пролећа и почетком пољских радова. У баштама, воћњацима и дуговима скупљају се занатлије строго према својим еснафима: обућари, дрводеље, бравари и други. Игра се, људи се такмиче желећи да покажу своју снагу, окретност и вештину.



**Бурма.** Нова година почиње у Бурми у априлу. Људи се презнојавају од врућине. Због тога је свима пријатан новогодишњи обичај да људи поливају један другог водом.

**Северна Америка.** Међу Наваја-Индијанцима сачувао се стари обичај да се Нова година дочекује око огромне ватре запаљене на некој шумској утрини. Индијанци играју у белој одећи: лица су им такође обојена бело а у рукама имају палице чији су крајеви украшени лоптицама од перја. Играчи се труде да се што више приближе огњу и кад њихове лоптице плану, кличу од весеља. Затим се појављује шеснаест најјачих мушкараца који носе жаркоцрвену лопту и, уз пратњу музике, подижу је помоћу ужета на врх највишег дрвета.



Сви вичу: „Родило се ново сунце! Нова година“. После „изласка“ сунца у оградни од јеловог дрвета, подигнутог око места слава, која има са мo један излаз — према исто



тва коју дочекују песмама, игром и гозбама. У јужној Индији Нова година се обично дочекује у марту, а у држави Керала у јулу, па чак и у августу. Становници ове државе имају и свог Деда Мраза, митског краља Махабала који првог дана Нове године посећује своје поданике и испуњава њихове жеље, а они у његову част украшавају своје домове венцима од цвећа. У западној Индији Нова година се дочекује у октобру или новембру. Али, без обзира на доба године, у читавој Индији постоји веровање да ће најступајућа година бити таква какав је њен први дан. Због тога тог дана свуда влада весеље: људи свирају и играју, приређују спортска такмичења. Нарочито је популарно гађање из лука и пуштање папирних змајева.

**Либан.** На државној застави Либана насликан је кедр. Уместо јелке, Либанци за новогодишње празнике украша-



вају кедр и веселе се око њега. Деца тада добијају као поклон све оно што им је обешано у току старе године.

**Ханги.** Празник Нове године сматра се за почетак новог живота. Због тога се уочи празника домови из темеља чисте, стари намештај поправља или се купује нов, завањени се мире.

**Иран.** Крајем марта Сунце улази у сазвежђе бика: значи, наступа Нова година. Тај празник дочекује се у градовима и селима пуцањем из пушака и топова. На празничку трпезу износи се зрна проса, плодови дивље маслине, бели лук, јабуке, сирће и сок исцећен из зелених влати траве. Пред тога сто обавезно мора да буде украшен посудом у којој плива зелени лист, та њирима са шареним јајима и бокалица у којима су живе рибе. У тренутку кад пуцањ из топа објави почетак Нове године, сваки држи у руци сребрни новчић, јер онај ко га не учини провешће, по старом веровању, целу годину у туђини.

**Судан.** На дан Нове године Суданци прослављају и Дан независности своје земље. Но ва година се честита речима:



„Желим ти да нађеш зелени орах“. То, верује се, доноси срећу. А да би сви били срећни, ораси се разбацују на све стране.

**Јапан.** Неколико дана пре 1. јануара у селима и градовима могу се чути потмули ударци дрвених тучкова: то по дворштима у ступама „туку“ пиринач. Изнад сваких врата окачени су струковни бамбуса и младог бора као симболи верности и дуговећности, а ако домаћину дозвољавају материјалне могућности — и границе расцветале шљиве.

Тачно у поноћ, на смени две године одјекнуће сто удараца у звон. У том тренутку, према јапанском народном веровању, човек ступа преко прага иза којег га чека нова судбина, све у жи-



репу, целер и друге биљке. Седмог дана нове године глава породице кува од „седам пролетних трава“ нарочито јело и с пиринчом га служи за доручак.

**Бали.** Становници овог острва прослављају Нову годину увек у друго време јер према њиховом календару го-



дина има 210 дана. Припреме за славе трају дуго. Од пиринча обојеног разним бојама, праве се стубови високи два метра „на дар боговима“. Новогодишњи празник слави се десет дана, после чега острвљани поједу пиринчане стубове.

**Кенија.** Празник Нове године је највећи народни празник. Кенијци га дочекују на води јер у то време у њиховој земљи владају велике вру-



ћине и сви који живе у близини језера Чад поседују барке и удаљавају се од обале. Многи се купају и у води је бучно весело. На трпезама Кенијаца тог дана се обавезно појављује печена овчетина с поврћем.

## ЉУБИТЕЉИ МЛЕКА

Финска је земља у којој се највише пије млека. Годишња потрошња млека по становнику износи у Финској око 254 литра. Сваки Швед пије годишње око 232 литра, сваки Исландинац 222 литра. У Данској, земљи познатој по узгајању крвава и млечним производима, годишња потрошња млека по становнику износи свега 168 литара. Али и то је много у поређењу с Јапаном где је годишња просечна потрошња по особи свега — 2 литра.

## ИНВАЗИЈА ЖАБА

Хиљаде жаба које су преплавиле пилотску кабину једног белгијског авиона замагло нису изазвале несрећу. То се догодило за време лета кад су се, из непознатих разлога, отвориле посуде у којима су жабе биле „спаковане“. Две тоне жаба разминуло се по авиону. Продрле су у пилотску кабину завлачећи се у сваки угао и између полуга за управљање. Пилот је једва успео да се прирудно спусти.

## РАКЕТА — ИГРАЧКА

Најновија играчка која се може купити у Америци јесте ракета за избацивање минијатурних ракета. Ракета може да се дигне вис до 300 метара а враћа се на земљу помоћу падобрана који се аутоматски отвара.



## Прве јелке

Сви се радују Новој години, а деца нарочито јелки с украсима. Али, многи не знају порекло овог обичаја, а још мање где су се појавиле прве јелке.

Има разних тумачења како је настао овај обичај. По једнима јелка потиче од једног старог веровања да зелена биљка преноси снагу и свежину на људе и животиње. По другима јелка је остатак некадашњег римског обичаја: Римљани су при крају године у славу Календа уносили у кућу зелене гране окићене плодовима. Према историјским подацима јелка, оваква каква је данас, потиче из Елзаса. Године 1600. украшавало се зеленило воћем у Шлештату, 1605. године, у Стразбуру. Касније су јелке почеле да се ките свећницама (1785). Поније се да су у 17. веку црква и полиција улагале велике напоре да овај обичај не узме маха због његове сличности с паганским веровањима. Јелка се најпре употребљавала у ужем кругу, а доцније је њена употреба све већа. Нарочито се овај обичај шири код протестаната. Тако се јелка помиње 1767. у Лајпцигу, 1780. у Берлину, 1813. у Грацу, 1825. у Минстеру, 1870. у Љубљани, па после и у другим местима и градовима, док најзад не осваја цео свет. Данас је ретка земља, крај или кућа у којима се не кити јелка на Нову годину.

## Јиткина честитка

Поред многих других новогодишњих честитки — лепих, мање лепих или просто шарених и веселих — готово у свим земљама света продају се честитке које издаје УНИЦЕФ, Међународни фонд Уједињених нација за помоћ деци. Сlike на тим честиткама су репродукција дела чувених савремених сликара из многих земаља широм света, израђених нарочито у ту сврху и поклоњених УНИЦЕФ-у. Од многих познатих уметника чије су се слике нашле на честиткама да поменемо само неколико: Француза Раула Дифија, Хоана Мироа — Шпанца који живи ван Францког Шпаније, Марка Шагала, Мексиканца Руфино Тамоја.

Прву новогодишњу честитку УНИЦЕФ је објавио 1949. године. Само, та прва честитка није била репродукција слике неког познатог сликара, већ цртеж једне седмогодишње девојчице. Девојчица се звала Јитка и родила се и одрасла у једном чехословачком селу које су Немци за време рата готово потпуно уништили. Свој наивни цртеж,



који вероватно представља њу и њене другарице како играју око мајског дрвета (шарена и цвећем украшена мотка око које се у неким земљама игра 1. маја) седмогодишња Јитка поклонила је једном представнику УНИЦЕФ-а када је овај 1946. године дошао да посети њено у рату разорено село. Прошле године пред новогодишње празнике у свету је купљено 15.000.000 УНИЦЕФ-ових честитки.

## ХИРУРГ У КУПАТИЛУ

Приликом ископавања у старом римском Ксантену, које изводе немачки археолози, у једној малој одаји припојеној термама (терме су биле јавна купатила) нађени су хируршки инструменти. Ти инструменти, какви су и ра-



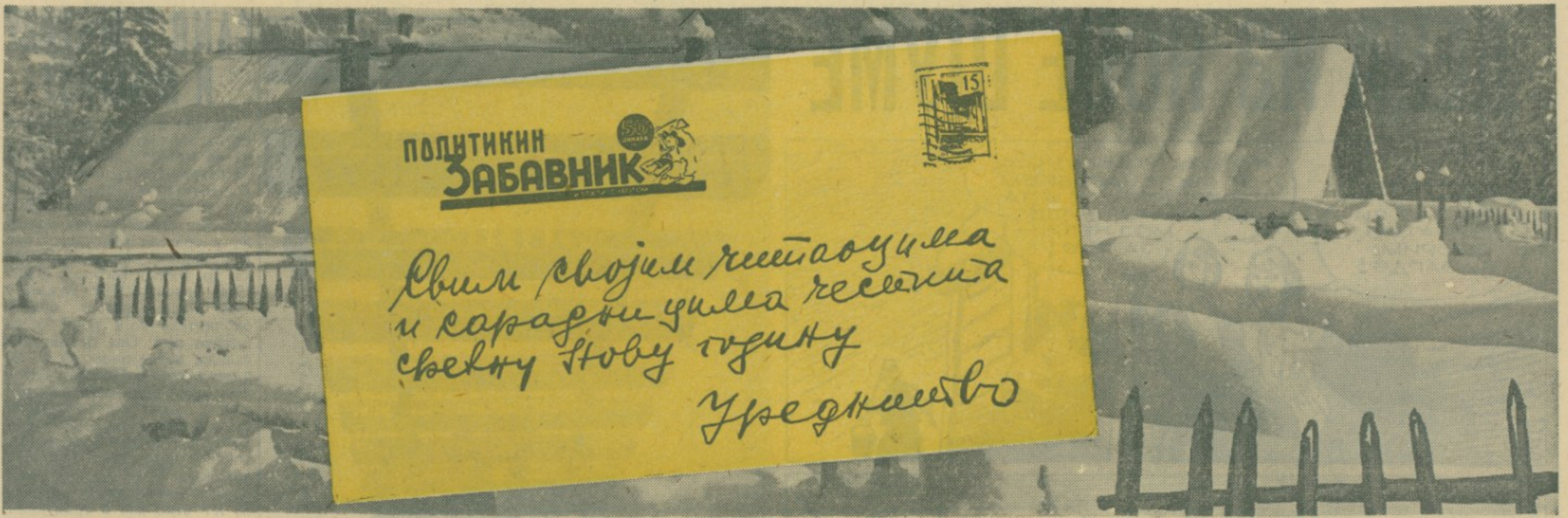
није налажени у ископинама римских лазарета — како су називане ратне болнице — веома су слични данашњима. Ово је први пут да археолози на такве инструменте наиђу у купатилима, али је то довољно да се поверује да су римски хирурзи старог века своје операције изводили у термама.

## »КРШТЕЊЕ НАЈЛОНА«

Реч „најлон“ појавила се релативно скоро али је продрла готово у све језике света. „Најлон“ је добио име конкурсом. Наиме, енглеска фабрика која је прва почела да производи ново синтетичко



влакно расписала је конкурс позивајући своје будуће купце да му даду име. Од 350 предложених назива фабрика је изабрала име „најлон“ због тога што се лако памти и што је на изврстан начин слично називима влакана која су већ дуго у употреби: cotton (памук) и „луон“ (вештачка свила).



# КАД ОТКУЦА ПОНОЋ

Не знамо да ли ће се у ноћи између две године, кад испраћамо стару и дочекујемо нову, неки од космонаута наћи високо изнад наше планете Земље. Из свог космичког брода они би могли, ако би zgodно подесили лет, да посматрају двадесет и четири дочека Нове године. Јер, ви свакако знате, нова година не наступа на свим меридајима наше планете истовремено. Нова година прво почиње на такозваној датумској граници, на 180. степену географске дужине на Тихом океану и то по нашем времену 31. децембра у 11 часова пре подне. Одатле Нова година креће на пут око света преко Аустралије, Азије, Европе, Африке и Америке и даље све до друге стране да турске границе.

А кад Нова година стигне, кад поноћ почне да откуцава, људи јој у разним земљама отварају врата на разне начине. Тако, на пример...

У **Енглеској**: између првог и последњег откуцаја сата треба имати времена да се: 1) напишу три жеље на комадићу свиленог папира; 2) да се тај папирић спази; 3) да се пепео сипа у чашу вина; 4) да се чаша испије до дна. У том случају, постоји старо веровање, једна од те три жеље ће се испунити.

У **Шпанији**: треба приликом сваког откуцаја сата који објављује поноћ прегристи зубима по једно зрно грозђа.

У **Јапану**: да би се у новој години осигурала срећа треба пре њеног почетка врати ти све дугове. Због тога последњег дана старе године све банке остају отворене до поноћи.

У **Русији**: кад откуца поноћ, девојке излазе из кућа. Првог пролазника — који наиђе девојка запита за његово презиме. То је стари обичај проистекао из исто тако старог веровања да ће се буђи муж презивати као први пролазник у новогодишњој ноћи.



# WALT DISNEY Бамбијева НОВОГОДИШЊА Авантура

# НА СМЕНИ ГОДИНА

По старинском обичају руски цар Петар I дочекао је 1. септембра у московском Кремљу нову 7208. годину од стварања света. А 15. децембра уз свечане звуче добоша гласници су објавили народу царски указ. „Од сада ће се почетак нове године рачунати не од 1. септембра, већ од 1. јануара. И 1. јануара плотуном из 200 топова оглашен је у Москви по четака 1700. године.

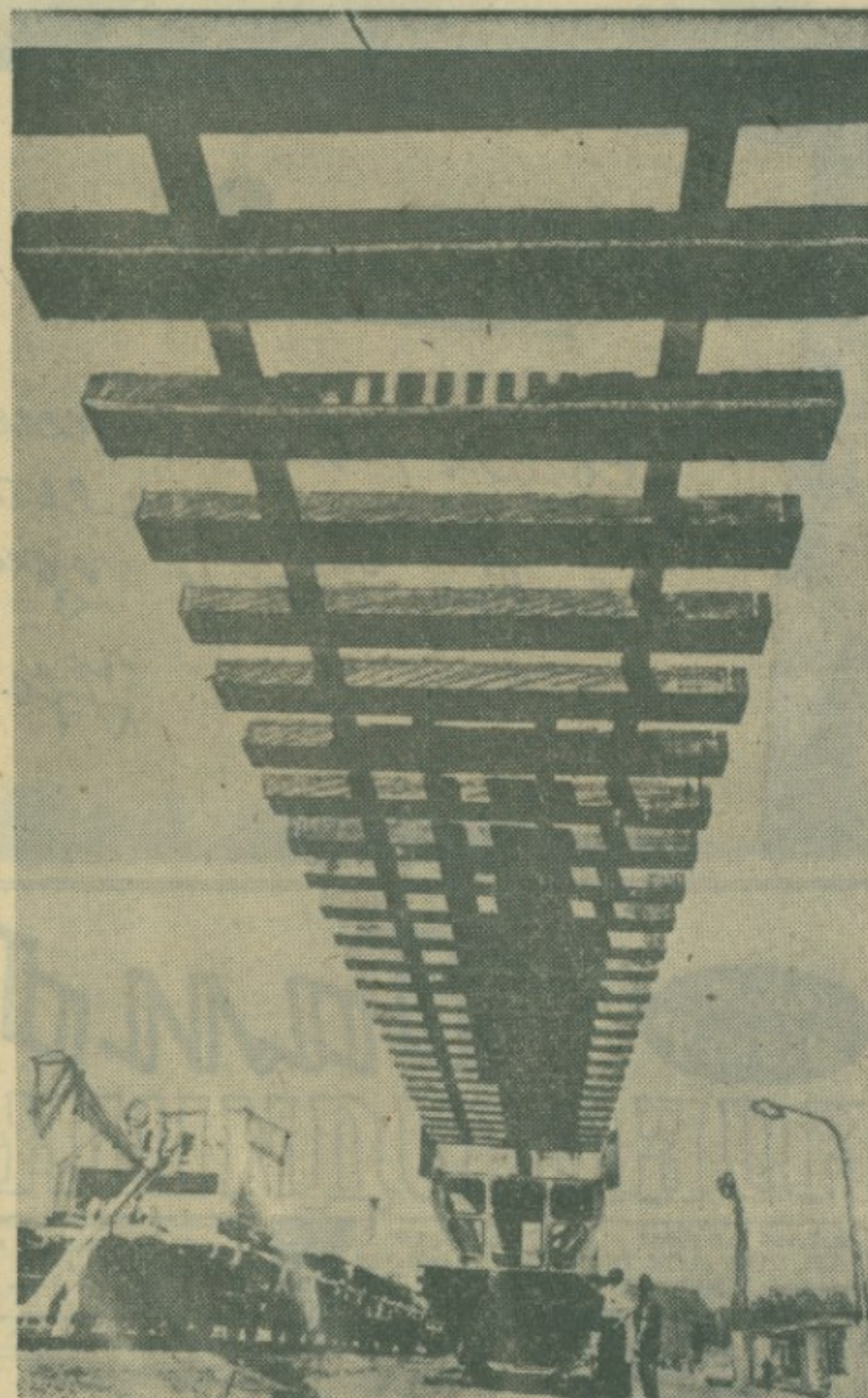
У **Енглеској** се тада Нова година још дочекивала по старом, 25. марта Тек после нешто више од пола века, после дугих и бучних расправа, енглески парламент је одлучио да почетак 1752. године помери на 1. јануар. Вест о тој реформи била је дочекана с негодовањем. Због чега су нам скратили 1751. годину? Узбуђени Енглези упорно су захтевали: „Вратите нам наша три месеца!“ Нарочито су се узбуђивале даме из дворских кругова јалених се да су наједном постале старије за три месеца и 25 дана.

У **Француској**, **Шпанији**, **Италији** и **Португалији** нови грегоријански календар, према коме је година почињала 1. јануара примљен је још 1564. године. Аустрија је нови календар усвојила 1584, а Мађарска 1587. године. Оне наше покрајине које су биле у склопу ове две државе такође су рани имале нови календар. Немачка и Холандија прихватиле су нови календар 1700. Швајцарска 1724, а Шведска 1753. године. Код нас је после првог светског рата, у јануару 1919. године, прихваћен нов календар за територију Србије, Црне Горе и Македоније.

У арапским земљама задржао се муслимански календар. „По вољи алаха“ сваки месец почиње од оног вечера када се после заласка сунца први пут појави људски срп коворороћен Месеца. Година има 12 лунарних месеци или 354—355 дана. У том краћемном календару новогодишњи празници се шетају по свим годишњим добама. А наше 1943. године муслимани су своју Нову годину чекали два пута: 8. јануара и 28. децембра...



# ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ



## БЕЗ ПОМОЋИ ЉУДСКИХ РУКУ

Пре извесног времена у Минхену је са успехом испробана ултрамодерна супердизалица која може за један час да постави 200 метара железничке пруге. Крећући се по трачницама које је управо поставила дизалица подиже у вис део готове пруге дугачак

## САМО У ВРБНИКУ И КЕМБРИЦУ

Малено и веома живописно место Врбник, које се уздиже на 48 метара високом брду на острву Крку, наспрам Новог Винодола, имало је посебан значај у развоју овог највећег нашег острва посебно у области културе. Тако је истакнути мештанин Врбника др Винко Витезић (1822-1904) основао 1898. године у свом родном месту чувену библиотеку која данас носи његово име. Ова библиотека садржи данас више од 15.000 разних књига. Посебну вредност ове драгоцене збирке књига чине више од 3.000 старих књига геолошке, филозофске, правне и белетристичке садржине. Нарочиту вредност представљају глагољски илуминирани кодекси из XV века као и триптихон Богородице са свецима из XVI века, књиге дуго чуване у жупном двору. У Витезићевој књижици налази се и кореспонденција овог политичког борца с бискупом Штросмајером.

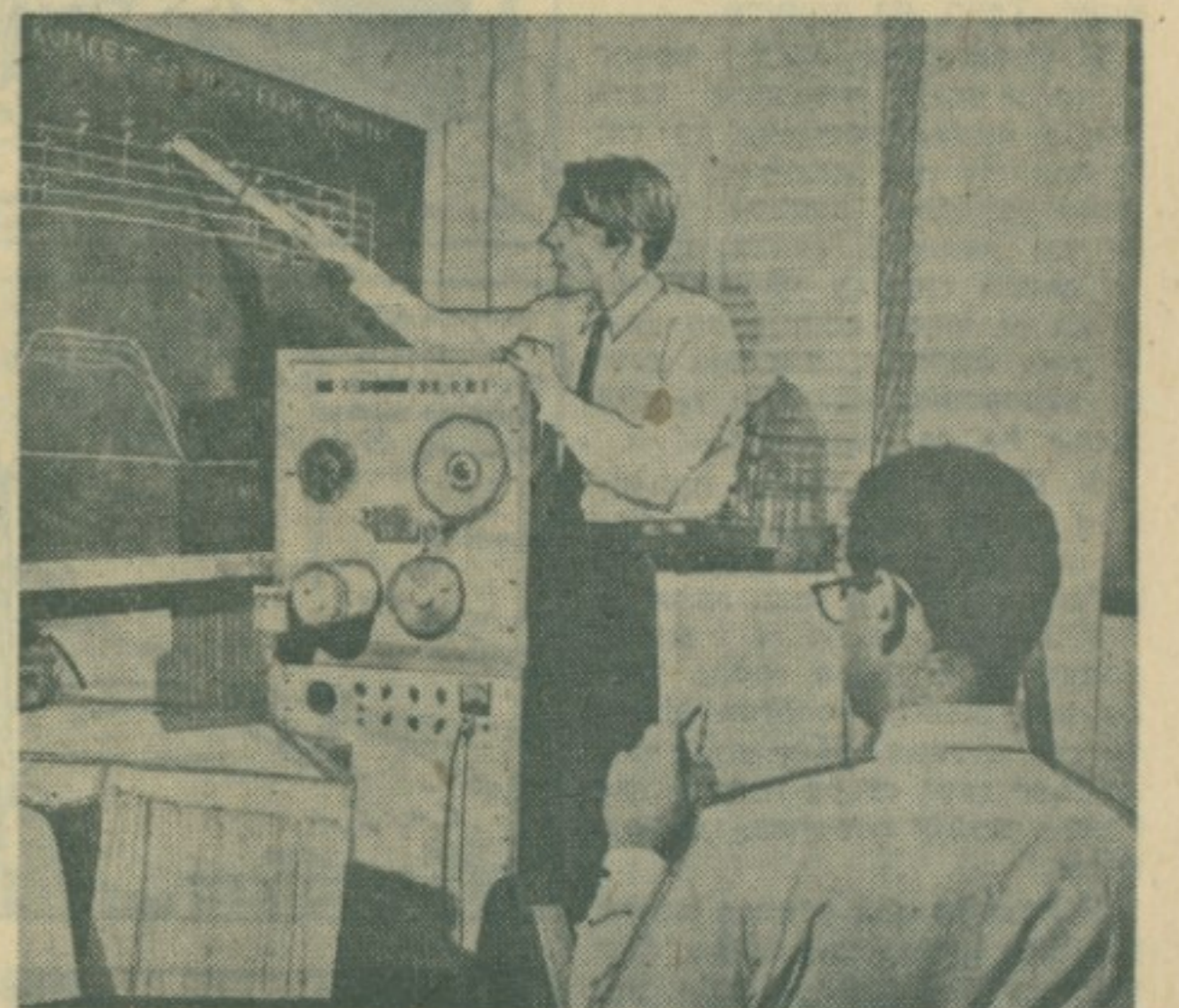
Зграда задружног дома у Врбнику примила је после ослобођења целу Витезићеву књижицу, јер је дом оснивања ове библиотеке за време рата порушен. Али, једна од највреднијих књига Витезићевој књижици не чува се у задружном domu. Та књига је смештена у железној каси општинске канцеларије. Није ни чудо што се њој придаје толики значај кад се зна да је то један од свега два примерка ове књиге који данас постоје у свету. То је познати „Атлас“ Јохана Давида Кохлера, који је 1718. године штапао у Нирибергу. Једини дупликат овог атласа, чији је пуни наслов Atlas scholasticus et itinerarius, налази се још само у библиотеци у Кембрици.

Овај драгоцени примерак атласа штампан је у формату 26 x 38 см, а има дебљину од 8 см. Атлас садржи мноштво слика и географских карата из старог, средњег и новог века.

## ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК И ТРУБА

Боравећи у америчкој лабораторији електронских уређаја „Бел“ млади француски физичар Жан Клод Рисице успео је да из јединог електронског мозга добије звуке трубе. Ово је први пут да један електронски мозак емитује ову врсту музике. Изненађење је било утолико веће што ни група професионалних музичара није успела да разликује овај звук од звука праве трубе.

За сада машина емитује само једноставна музичка дела. Међутим, према мишљењу њеног творца младог Француза Рисице, она ће касније бити у стању да изводи и читаву оркестарска дела за трубу.



## РАТ ВУКОВИМА

Канадске власти објавиле су вукovima „тотални рат“. „Противник“ спала међу најлукавије животиње, зато ловцима није лако. Вукови се крећу само у човорима: једна животиња следи другу и ставља шапе тачно на трагове које оставља она испред ње. Плену се обично прикрадају с леђа и крволочно нападају. Штета коју ове звери наносе племенитој дивљачи огромна је. Сваке године, само у Канади, хиљаде јелена и срна страдају од њих. Да би им не како доскочили канадски ловци крећу авионима у лов на њих.

У ПРОСТРАНИМ ШУМАМА КАНАДЕ ВУКОВИ НЕМИЛОСРДНО УНИШТАВАЈУ ПЛЕМЕНИТУ ДИВЉАЧ

### ПОРЕЗ НА ДУЖИНУ АУТОМОБИЛА

Мрежа путева на енглеском острву Церси износи свега 800 километара. Да би се набавила средства за изградњу нових путева острвске влас-



ти одлучиле су да повећају порез на аутомобиле. Сопственици аутомобила ће уместо садашњих 5 фунти стерлинга плаћати од 8 до 30 фунти, што ће зависити од дужине њихових кола.

### Радиофонски зуб

У зуб једног пацијента добровољца уметнут је радиофонски едашиљач. Опит је извршио доктор Аш из зубарске школе Универзитета у Мичигену.

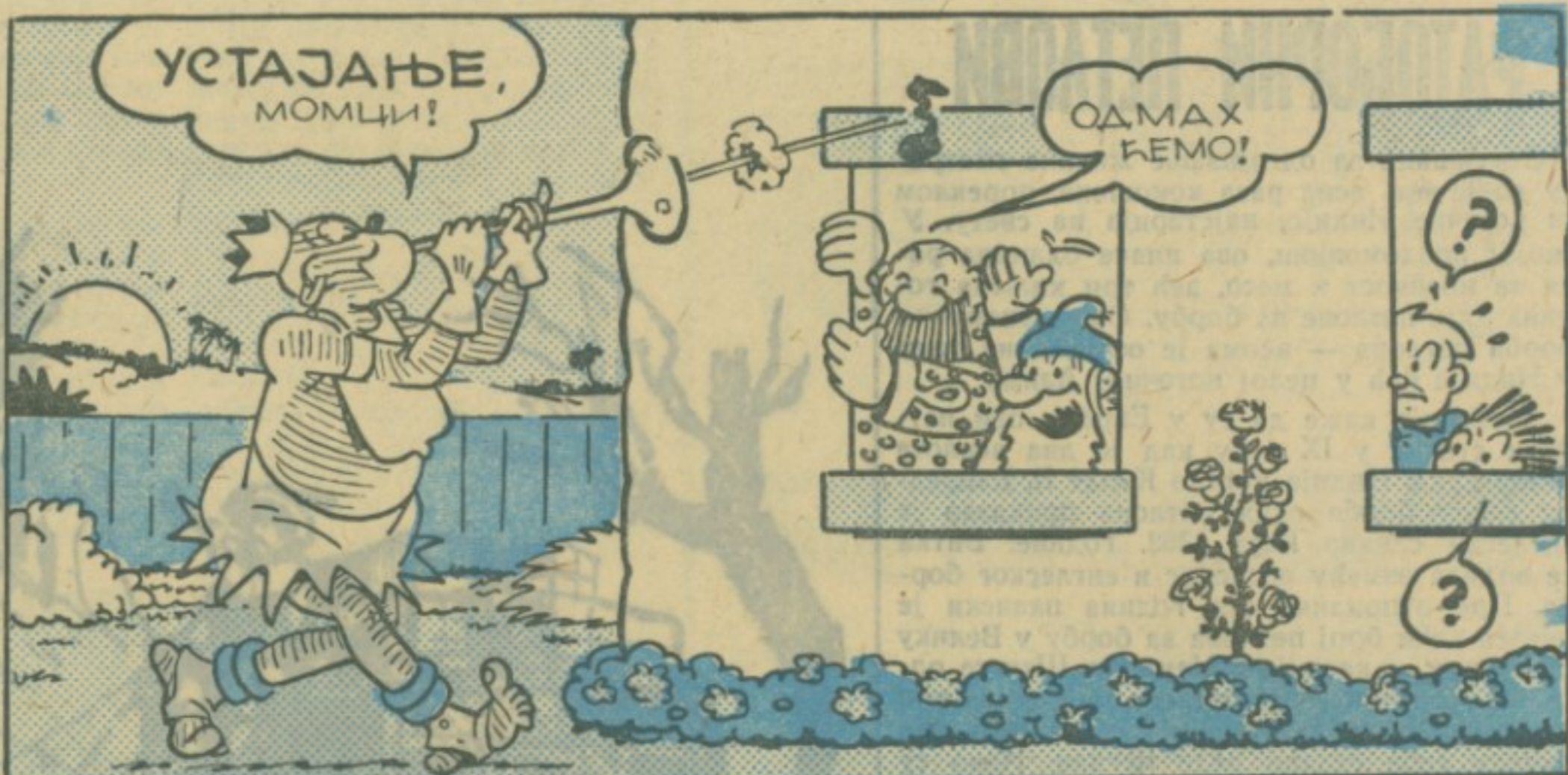
Овај минијатурни електронски апарат непрекидно шаље обавештења о величини притиска који се врши на површину овог зуба. Кутњак. Да би се поруке боље чуле у целу овог пацијента налази се још један минијатурни апарат који омогућава да се ухвати поруке из кутњака на даљини од 2 километра.

Сви досадашњи покушаји који су имали за циљ да сазнају како реагују зуби на притисак пропали су јер су апарати унети у уста затијавали.

### Штрајк судија



Неколицина енглеских судија одлучила је да објави штрајк у знак протеста против тврдих столица које се налазе у суду још од 1912. године. У очекивању меких фотеља судије ће прекидати преподневна и поподневна заседања 15 минута пре рока.



## ГОВОРИ МАЊЕ — ЖИВЕЋЕШ ДУЖЕ!

Колико речи изговори просечан човек у току једног дана, једне године? На ово интересно питање дали су статистичари и научници следећи одговор: 150—200 речи у минути! Када неко говори размишљајући изговара мање, око сто речи. Рекорд од 200 речи држе деца и говорљивије жене. Ако се, дакле, претпостави да нормалан човек говори дневно два до три часа (деца говоре 5—6 часова) то са просеком од 150 речи у минути износи већ 9.000 на час, дакле 18.000—45.000 речи дневно. То значи да месечно изговоримо милион до милион и по односно 6—18 милиона речи годишње.

Разговорни, благоглагољиви људи или они који већ по својој позиви више говоре него други — на пример продавци, учитељи, чиновници на шалтери ма — говоре много више: 6—8 часова дневно, дакле око 100.000 речи дневно. Овом статистичком прегледу додали су лекари, психолози и социолози једно упозорење. Оно гласи: нездраво је превише говорити. Ако се превише говори оштећују се живци и умањује радна способност пошто се услед прекомерног говора замара цео организам. Сувише напоран разговор смањује способност за 15—40 одсто. Као последица сувишних разговора — како је даље утврђено — јављају се раз-

ни поремећаји у стомаку. Ко много говори увлачи велике количине ваздуха у стомак и да то и не осећа и тиме омета пробаву. Пре неколико деценија није се могло замислити да се приликом јела — па и у најужем породичном кругу — разговара. Данас је с овим обичајем радикално раскинуто. А исход? Зуби једва жваћу и стомак прима довољно прожвакану храну. Он на ово „зостављање“ наравно реагује познатим и све више раширеним обољењима. Као врло једноставно и бесплатно, али врло успешно средство против нервних сметњи стомака лекари препоручују — крајем сваке недеље „куру ћутања“ од најмање три сата!

Још боље је спровести ту куру неколико пута у недељи. При том не треба слушати ни радио, нити гледати телевизију.



Ова упозорења да претерани говор штети здрављу и скраћује живот већма озбиљно је схватила једна група људи у Лондону (мушког пола) па је основала „клуб ћутљиваца“. Чланови се састају два пута недељно, да једни дру-

гима саопште најновије весте али — помоћу знакова или писменим путем. Свака изговорена реч кажњива се новчано. Научно-статистичка истраживања о говору била би ипак непотпуна када не би садржавала одговор и на питање које људе интересује од памтивека: ко говори више, мушкарци или жене? Овај „проблем“ разматрају уз помоћ најмодернијих техничких средстава као и тестова заснованих на научним методама. Ево неочекиваних резултата: неосновано је веровање да жене говоре више него мушкарци. Мушкарци и жене су једнаки у погледу дужине говора. Говорљивост је много више индивидуална него полом одређена особина.

## РАТОБОРНИ ПЕТЛОВИ

Стручњаци за одгајивање живине сматрају да је тзв. асил раса кокошака, пореклом из источне Индије, најстарија на свету. У својој прадомовини, ова иначе одлична раса за носивост и месо, већ три хиљаде година даје петлове за борбу. Овај „спорт“ — борба петлова — веома је омиљен не само у Индији већ у целој источној Азији.

Историја каже да су у Европу ови петлови стигли у IX веку кад је два асилска петла краљ Индије послао Карлу II. Ванредну слику борбе ових петлова приказао је енглески сликар Рајд 1762. године. Битка се водила између асилског и енглеског борца. Пре отприлике сто година плански је увезен већи број петлова за борбу у Велику Британију, а касније и Немачку. Што се одгајивање ратоборних петлова није више проширило разлог је управо у томе што они између себе стално деле мегдан. Иако су непоправиве кавгације, асилски петлови могу бити врло одани и мирољубиви кад је у питању њихов одгајивач. Већ после неколико дана пошто га упознају, узимају му храну из руке.

У борби петлови ове расе (тешки су два до два и по килограма) побеђују петлове крупнијих раса, па чак и чувене малајске петлове. Асилски петло завлачи се вешто под крило свога противника и уједањем му задаје смртоносну рану. Ратоборан темперамент ових петлова створен је не само дуготрајном селекцијом већ и сталним тренингом. На крају, интересантан је податак да се изглед ових изванредних бораца током векова нимало није изменио.



## ТРИСТАГОДИШЊИЦА ЈЕДНОГ ЛИСТА

Први број „Лондон газета“ појавио се 16. новембра 1665. године у Оксфорду, где се двор преселио да би избегао кугу која је у то време харала у престоници. У раздобљу од 300 година објавио је многе важне вести. На изложби се међу експонатима могу видети описи великог лондонског пожара и извештај са Ватерлоа.

Последњих година службене белешке и огласи заузимају све више места у листу који излази сваке друге недеље. Тиме се објављује чинишница да у 300. години постојања „Лондон газет“ финансијски напредује.



Миља као мера за дужину има више врста: енглеских, немачких, географских, поморских, и још много других. У турском царству постојала је и једна сасвим необична — камиља миља. У поштанским путовањима све до краја XVIII века било је означено: „Кад се од Београда пође пут Цариграда, онда се ваше путовање неће рачунати ни по каквом европском мерилу већ по ходу камиле који она изврши у току једног часа, и то нормално, без гоњења и без гоничевог потрка“. У турском царству знало се колико отприлике пређе камила у једном часу, па је тако настала „турска миља“, која је за неколико пута била већа од свих европских. Отуда по турским итинерерима пут од Београда до Јагодине, на пример, износи 18 миља, а по европским мерилима више од тридесет.

„Чим се пређе из Земуна у Београд, и пошта се обрачунава по посебној тарифи. И путник више не путује по тарифи која је мање-више једнака у целој Европи“ — каже се у једном аустријском поштанском приручнику из 1789. године. Иначе Земун је у то време

био крајња тачка поштанске службе Аустрије, па и Европе, према турској царевини. Што се тиче писама, у Београд су их преносили посебни службеници, а поштанским везама у Турској служили су се искључиво трговци и европски дипломатски курири који су достављали поверљиву пошту амбасадорима у Цариград. Курир је већ у Београду добијао посебну оружану пратњу, која се на путу до Цариграда често мењала, а издржавао ју је и плаћао он сам уз приличан „бакшиш“. Такав „бакшиш“ или „напојница“ били су убицајени и за поштаре у европским земљама. У једном аустријском поштанском „Информатору“ поред одређене тарифе на путу од Земуна до Осјека — каже се: поштару треба дати једну форинту напојнице, а његовим помагачима по педесет новчића.

У нашим земљама поштанске везе најпре су уведене у Словенији, и то не само путничке него и писмоносне. Већ почетком XVII века Словенија је била, бар по својим главним местима, сва повезана поштом коју су, као врло уносну службу, закупљивали племићи или имућни и угледни грађани.

## СТАРА ПОШТА У СЛОВЕНИЈИ

Међутим, закупац поште требало је да јамчи за безбедност, тачно одржавање веза на одређеним линијама и за сигурност свих пошиљки које се поштом шаљу, за животе путника, за поштанска кола, коњску запрегу и да поред тога одржава поштанске станице и њихове чуваре. Поштанске тарифе за превоз путника и пошиљака због тога су биле и прилично високе, али и поред тога народ се у Словенији користио поштанском службом. — „Дивна је установа та пошта. Напишеш писмо и она га однесе. Теби се јављају и саопштавају ти вести; одржаваш писменим путем везе с далеким земљама, са својим пријатељима и рођацима, и врло брзо можеш да дознаш како су, и радујеш се оноем што сазнаш из далеког света. Кроз твоје место пролазе поштанска кола, а поштаревог рога већ издалека се оглашава — ту-ту-ту. Пошта стиге.“ Тако се говори у једном летку који је почетком XVII века ширен кроз словеначке земље да би се што више популаризовала поштанска служба.

Главна поштанска линија кроз Словенију повезивала је Беч преко Граца и Љубљане с Венецијом, а с ове линије гране су се друге у унутрашњост словеначких земаља, повезујући готово сва значајнија места.

Путничка кољска пошта имала је, као и свуда у Европи, на одређеној удаљености, своје станице, где су се мењали коњи, а путници у гостионицама одмарали и крпили храном и пићем.

Тако је, на пример, у Подпечу, три миље од Љубљане, на путу према Венецији, половином седамнаестог века постојала ванредно лепа гостионица, с чистим и удобним постелима за путнике и врло прикладна не само што се тога тиче већ и снабдевана одличном храном и пићем. Није то била проста, димљива друмска механа већ права гостионица у којој је путник могао да добије све што зажели — и у свему му гостионичар у сусрет излази.“

Главна пошта (поштански уред) током XVII века налазила се у Љубљани. Ту су се укрштале све велике поштанске линије које су повезивале Беч и Венецију. Тачно је било одређено када и кога дана треба да стигне пошта из Беча или Венеције у Љубљану. Зато је био одговоран „велики поштански мајстор“. Поред ове главне линије, он је надзирао и све остале. Док је пошта из Беча стизала у Љубљану једном недељно, из Карловца је стизала сваког дана, а исто тако и из Венеције. Потом се ту у Љубљани распоређивала за унутрашњост Словеније, за Горњеску, за Долењску и Нотрањску, и за друга већа и мања места. Словенија је већ и у XVII веку имала своје сеоске поштаре који су односили пошту у најзабитнија села верујући се по планинским стенама или ходајући по неколико часова кроз густе и мрачне шуме.

Међутим, пошта није увек пролазила безбедним путем. Тако, на пример, поштанска станица у селу Хрушници — налазила се у страшној пустињи, сред густе и велике шуме. Усамљена, и сатима хода нигде није било ни куће ни живе душе. Путници, када би ушли у ту мрачну шуму, муком би заћутали — и храбро их је само поштански рог. Ту-ту-ту — дувао је у њега непрекидно поштар да би и сам себе охрабрио. А шума се простирала на све стране, све до Хрватске. У тој шуми разбојници су често нападали поштанска кола, знајући да поштару тешко може на време да стигне помоћ. Зато је на овом делу старе словеначке поштанске линије стално претила опасност и пошти и путницима, а многи управници ове забачене поштанске станице били су жртве разбојничких напада.

„Зато, пост-мајстор у Хрушници не сме да држи у својој кући ни злато ни сребро, ни било ишта што је од вредности, ни добрих хаљина, ни ичега, ни краву, ни коња — већ само што је најпотребније од намирница да нахрани гладне и престрашене путнике.“

Тек почетком XVIII века поштанске станице у Словенији, у пустим и забитним крајевима, добиле су сталне оружане чуваре. Тада је, као што се каже у једном спису о поштама у овом делу наших земаља — и поштаревог рога почео слободније да одјекује кроз шуме и планине и да извија и мелодије које су ушле и у фолклор — са сталним рефреном — ту-ту-ту.



## АЛИ БАБА И ЧЕТРАДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА



# ХАЈДУК ВЕЉКО

ЦРТА  
И  
ПИШЕ  
Ћ. ЛОБЧЕВ



## Шаховска отварања

СВАКО шаховско такмичење понечим обогаћује ризницу остварења игре на 64 поља. Играју се турнири за првенство света, теку партије између играча које деле хиљаде километара, нису ретко симултане утакмице са преко хиљаду учесника, проналазе се нове варијанте. Међу многим успоменама на та такмичења трајан карактер имају она која су дала посебан допринос шаховској теорији. У знак сећања на име града — домаћина, покрајине или државе добиле су назив шаховске варијанте или отварања.

је 1917. године да се у шаховску теорију и праксу уведе ново отварање. Њему је био посвећен тема-турнир који се играо 1921. године у Сарагоси. Учесници турнира су били обавезни да у првом потезу, као водичи белих фигура, по вуку потез пешаком ц2 — ц3. Ова новост није имала дуг век, јер су играчи после неколико потеза улазили у већ

вај гамбит је ушао у шаховске уџбенике као — Летонски, а Шведска шаховска федерација га је код ФИДЕ регистровала као Рига-гамбит. **КАТАЛОНСКО ОТВАРАЊЕ** И Каталонија је ушла у регистар шаховских отварања захваљујући шаховском турниру који је одигран 1929. го-

дина у Барселони. На њему је Тартаковер као играч са белим фигурама применио систем који је представљао мешавину Даминог гамбита и Ретијевог отварања. Ово отварање је убрзо било прихваћено па је и данас у честој примени. Ипак име није добило по своме „композитору“ већ по Каталонији где је први пут примењено.



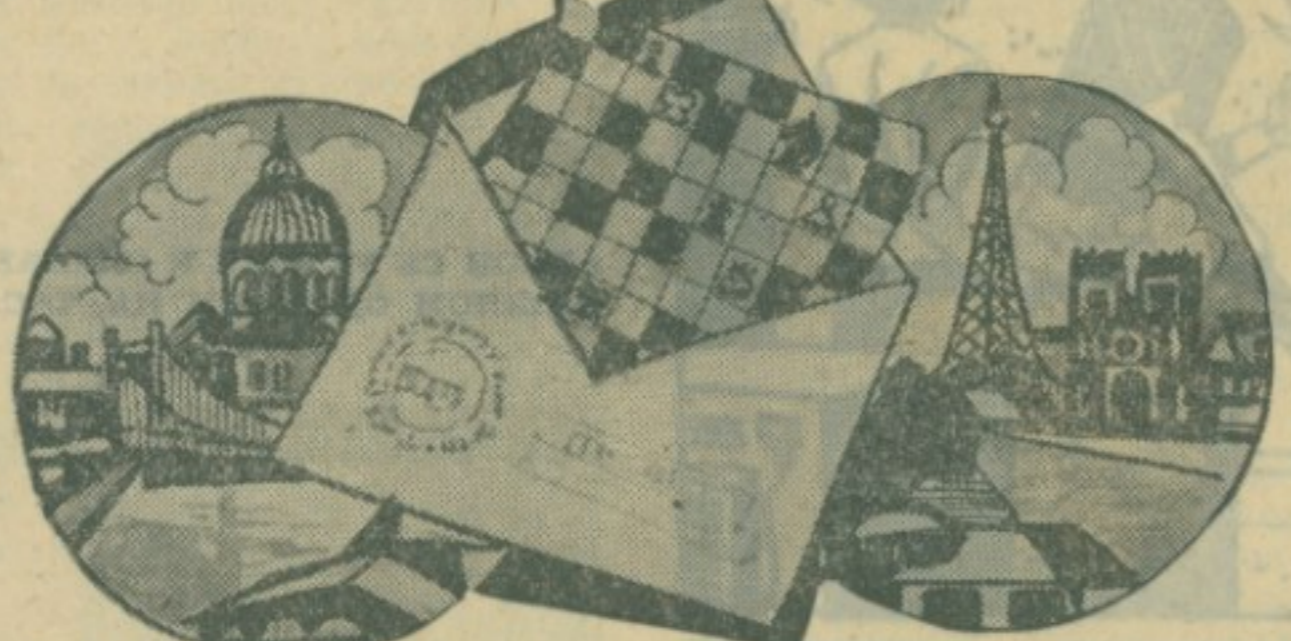
### СУПА ИЛИ ЛЕК?

Зажедно с мумијом египатске принцезе Нефру-Птах била је нађена бочица с мрком течношћу коју су у почетку египатски научници смагали супом стављеном у гробницу да би се њоме принцеза могла хранити у свом загробном животу. Доктор Заки Искандер, шеф хемијске лабораторије Каирског универзитета, недавно је завршио хемијско испитивање течности. Анализа је показала да то није могла бити супа већ прекако козметичко средство. Наиме, течност се састојада пола од смоле а пола од сулфида олова. Да би се решила тајна мрке течности били су позвани стручњаци из разних научних области. Научници су проучили све податке којима је музеј располагао о принцезиним навицама и начину живота, о њеном здравственом стању, а затим су отишли и до оазе Рајум где је била откривена гробница Нефру-Птах. Исход слике исцрпане у стени, на којој је млада принцеза представљена како свира на некој музичком инструменту, били су испитани хијероглифи. Из њих су научници сазнали да је принцеза умрла од непознате болести и да је фараон Амен Ел Хаад III провео три дана крај њеног саркофага оплакујући смрт вољене кћерке. Хијероглифи су испричали и то да су принцезу лечили од „белих пегу у очима“.

Стручњаци су утврдили да су те пеге значиле катаракта окулисти су се сложили да је течност, за коју се најпре мислило да је најстарија супа на свету, у ствари најстарија досад откривена течност за испирање очију. Научници истовремено сматрају да су тиме открили још један доказ у прилогу тврђењу да су стари египатски лекари знали много више од европских који су још много векова касније веровали у лековита својства прашице покупљене са могила фараона.

#### ПЕШТАНСКИ ГАМБИТ

Творац овог гамбита је пештански мајстор Абоњи, а истраживао га је са мајсторима међу којима су били Хаваши и Штерк. Ово отварање је по чело да се практикује на турнирима у Будимпешти и другим местима од 1917. године и дало је ванредне резултате. Сматра се да је оно поуздан начин игре за црног кад бели у прва два потеза игра пешацима на поља д4 и ц4. Пештански гамбит данас се не виђа на велемајсторским турнирима, али га се неки играчи, прибојавају и старају се да не дају водичу црних фигура ни могућност да га одигра.



#### ЛЕТОНСКИ ГАМБИТ

Овај гамбит је био познат још у 17. веку. Нарочито га је радио играо Ђоакино Греко, који је и као црни желео да игра краљев гамбит — само са темпом мање. Њега су специјално проучавали летонски мајстори Бетинг, Матисон, Апшенек и други, па су га успешно применили у дописним партијама против екипе Стокхолма. Захваљујући труду означених мајстора о-

дине у Барселони. На њему је Тартаковер као играч са белим фигурама применио систем који је представљао мешавину Даминог гамбита и Ретијевог отварања. Ово отварање је убрзо било прихваћено па је и данас у честој примени. Ипак име није добило по своме „композитору“ већ по Каталонији где је први пут примењено.

#### ШЕВЕНИНШКА ВАРИЈАНТА

Бањски градић Шевенинген у Холандији био је место одигравања шаховског турнира 1923. године. Тамо је оди-

#### САРАГОСКО ОТВАРАЊЕ

Сарагоса, град у Шпанији на десној обали Ебра, ушла је у шаховску теорију на неубичајан начин. Неки месни шаховски мајстор предложио

### ХИПЕРКАЛЦЕМИЈА КОД ДЕЦЕ

Претерана употреба разних лекова и витамина доводи до све тежих последица нарочито кад су у питању деца. Због тога је у Америци у припреми закон којим ће се забранити фабрикантима хране за децу да у своје производе не контролисано уносе витамине, а преговору витамин Д који код деце сувишним уношењем изазива опасно обољење: хиперкалцемију.

### УМЕСТО РЕЧИ — МУЗИКА

Администрација међународног конгреса стручњака за акустику, који је недавно одржан у Бриселу, одлучила је да уз помоћ технике огранчи говорљиве делегате. После одређеног рока аутоматски су се искључивали уређаји за симултано преводње говора на разне језике и у слушалицама делегата за звучала би музика.



ничи говорљиве делегате. После одређеног рока аутоматски су се искључивали уређаји за симултано преводње говора на разне језике и у слушалицама делегата за звучала би музика.



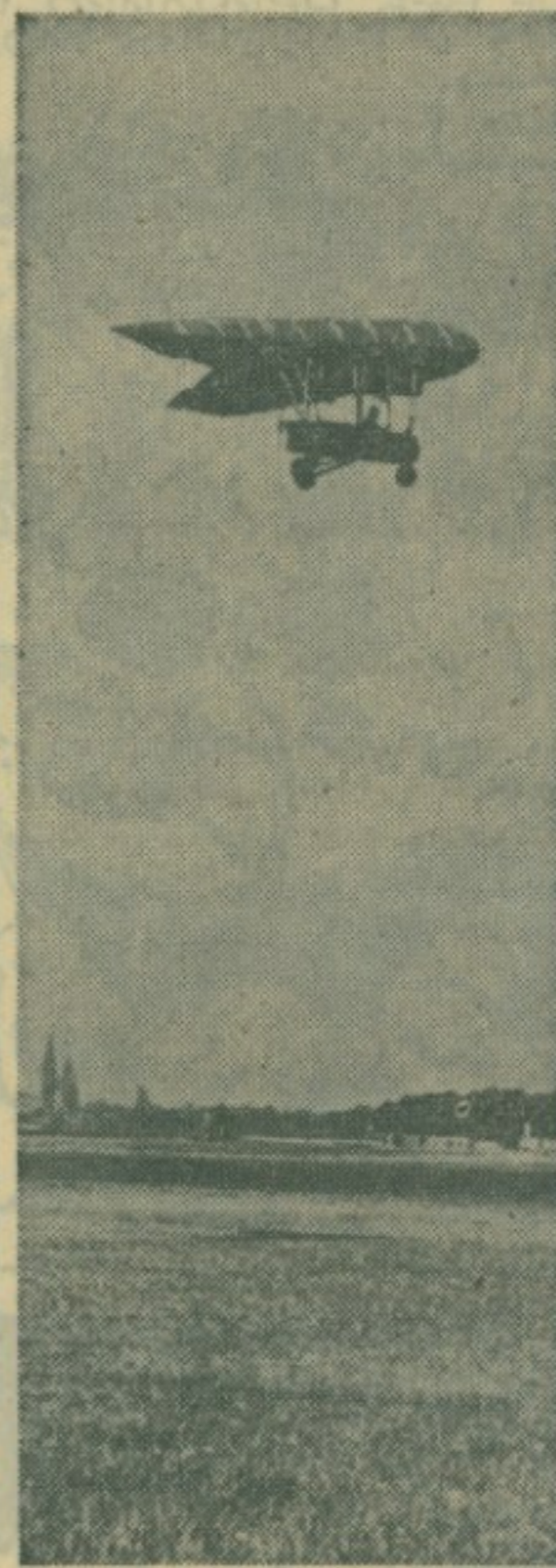
### БОМБАРДОВАЊЕ МЕТЕОРИТА

Познато је да мањи или већи метеорити врло често бомбардују Земљу, али се до сада зна само за један случај да је метеорит убио људско биће. Такав случај се десно 1954. године када је метеорит у америчкој држави Алабама убио Елизабет Хоцес. Док је уморна Хоцес дремуккала у својој фотељи, један метеорит тежак око пет килограма пробио је кров куће и ударио је у главу. Али мада нема других познатих случајева да је неко погинуо од њих има примера где су метеорити промашили „за длаку“. У лето 1946. године један метеорит тежак око 70 килограма пао је у базен за купање у Банна Хоес Спрингу у Тексасу. Срећом, тог тренутка нико није био у базену док су мно

ги купачи лежали око базе на и сунчали се. Године 1922. фармер Ел Баш из Мисисипија чуо је неко зујање, као када авион лети. Подигао је главу и видео неки предмет који је летео право к њему. Метеорит тежак око двадесетак килограма пао је само два метра од уплашеног фармера.

Др Линколн Ла Паз, астроном из Новог Мексика, који годинама проучава метеорите каже да је утврђено да сваких сто година на Земљу падне један метеорит тежак по неколико хиљада тона. Један од тих циновских метеорита пао је 12. фебруара 1947. године на једну планину око петсто километара од Владивостока. Бостонски астроном Гастон Хјинкс каже да би један такав метеорит могао да изазове праву катастрофу. На пример, ако би пао на Москву или Вашингтон сви би помислили да се ради о атомском нападу па би свакако одмах одговорили истом мером.

## АВИОН БАЛОН



Становници лондонског предграђа Елстри нису веровали својим очима: изнад њихових глава наједном се појавила летелица какву дотад нису видели, нешто између целелина и авиона. Изгледало им је као да су се вратили у време пионирских летелица Лилиенкрона. То мора да је неки снововски милионер који је из неке своје лудости худи овај авион набавио у неком музеју — мислили су они. Али, варали су се. Био је то најновији изум! Вест се брзо проширила тако да је следећег дана на спортском аеродрому у Елстрију било више гледалаца него икада раније. Они су били сведоци чуднога збивања: једна мала, гуменим платном натопљена кола, стигла су на узлетнице. Два човека су развила платно а затим су из возила на три точка извадили један апарат — пумпу са компримираним ваздухом. Они су помоћу гумене цеви повезали пумпу са платном. Ваздух је почео да струји у брдо платна. Тачно за 30 минута разапела су се велика крила у облику троугла. Позади је монтиран пропелер и — машина је била спремна за старт. Хенри Мартин, бивши пилот енглеског ваздухопловства попео се унутра и авион је полетео. Почела је једна нова пустоловина технике!

ПУМПА СА КОМПРИМИРАНИМ ВАЗДУХОМ ПОЧИЊЕ ДА РАДИ; УСКОРО ЋЕ ОД ОВЕ ХРПЕ ГУМЕ ПОСТАТИ АВИОН.

ПОШТО СУ КРИЛА ВЕЋ ГОТОВО НАДУВАНА, ДОГУРАНА СУ ИСПОД ЊИХ КОЛА НА ТРИ ТОЧКА.

ЈОШ НЕКОЛИКО ЗАХВАТА И НАДУВАНА КРИЛА ЋЕ СЕ ОДЛЕПИТИ ОД ТЛА.

ПИЛОТ ХЕНРИ МАРТИН ПУШТА МОТОР И ЈАВЉА: „МАШИНА ЈЕ СПРЕМНА ЗА УЗЛЕТАЊЕ“.

АВИОН СЕ УЗДИЖЕ И ОДЛЕЂЕ БРЗИНОМ ОД 100 КМ НА ЧАС.



### WALT DISNEY

## МАЈМУНСКИ СТРИЦ



### АУТОМАТИ КОЈИ КУПУЈУ

Навикли смо да на великим трговима, пред робним кућама или на станичним просторима видимо аутомате који продају разне ситнице. Међутим, ускоро ће се на улицама јавити и аутомати који купују. Америкаца Џеф Рејс из Делавера конструисао је и показао такву једну машину која купује старе новине, хартију и крпе. Продавац отвара фиоку у коју ставља робу, а затим је затвара и притиска на дугме. Новине падају на вагу, која мери њихову тежину. Пре него што прими новац за старе новине, продавац на цифарнику може да прочита тежину измерене хартије.

# ПИКОВА ДАМА И БРКАТА КНЕГИЊА

представио. Али, све је прошло добро и Пушкин записује у свој дневник: „Моја Пикова дама“ у великој је моди. Коцкари играју на тројку, седмицу и кеца. На двору су наши сличност између старе грофице и кнегиње Наталије Петровне и, изгледа, не љуте се.“

Кад је приповетку читао свом пријатељу Нашчокину, Пушкин му је признао да се случај који описује стварно догодио. О томе му је, према његовим речима, причао унук Наталије Галицине. Ево како се то догодило. Једном, када је на картама изгубио велику своту, дошао је баби да је за моли да измири његов „дуг“

и у младости, док је била при влача, стара грофица је по дугогодишњој навизи провела пред огледалом више часа. При томе је и затиче унук Павле Александрович Томски, од кога је јунак приповетке Херман неколико дана пре тога дознао за тајну старе грофице.

Дарја Петровна, која се помиње на почетку те главе и вест о чијој смрти грофица прима тако мирно рођена је сестра Наталије Галицине. Та чињеница такође одговара стварности. Деведесетогодишња Наталија Петровна Галици на примала је вести о смрти својих најближих са запрепашћујућом равнодушношћу. „Ни

гиналан дом Наталије Галицине. Сећате се свакако како у „Пиковој дами“ главни јунак Херман, под утиском анегдоте о три срећне карте, лута пред вече по граду. Наједном, као привучен неком непознатом силом, „обрео се у једној од главних петроградских улица, пред неком кућом старинског стила...“ Херман се зауставио.

— Чија је ово кућа? — запита он стражара на углу.

— Грофице... — одговори стражар.

Ова кућа одржала се до данас, додуше нешто измењена, и налази се у данашњој Гогољеву улици. У Пушкиново време тај дом био је познат читавом Петрограду.

Неколико портрета кнегиње Галицине сачувало се и до данашњих дана. На слици коју је изрезао париски уметник Сидо истиче се јак, кукаст нос.

У последњој, одлучујућој игри са великим коцкарком Чекалинским (и ова личност има реалног прототипа — московског племића и коцкара Агоњ-Догадовског), Херман је уздрхтао: уместо кеца држао је у рукама пикову даму. „У том тренутку учинило му се да је пикова дама зашкљипала очима и насмешила се. Запрепастила га је необична сличност.“

— Баба! — повика он у страху...!

Лик пикове даме на карти и старе грофице подударали су се у свести јунака „Пикове даме.“

„Брката кнегиња“ заиста је подсећала на стару злослутну вештицу. Савременици причају да је она уживала страх. У сваком случају, њене окупације и деспотске нарави многи су се прибојавали. „Њој су доводили сваку младу девојку на подворење. Гардијски официр чим би ставио еполете јављао се њој као главнокомандујућем — сећа се један од њених савременика. Породица је буквално дрхтала пред њом. Мужа је држала под папучом, — био је „у неку руку управник двора код моје бабе“, како каже унук старе грофице у Пушкиновој приповести — и он се ње бојао као живе ватре. Њена деца, и кад су одрасла и заузела високе положаје у друштву, нису смела да седе у њеном присуству. Ишла је чак дотле да је њен син, свемоћни генерал-губернатор, морао да стоји пред њом у ставу мирно, као пред највишим државним великодостојником.“

„Брката кнегиња“ умрла је у 97. години надживевши готово за годину дана аутора „Пикове даме“ који ју је олицетворио у својој приповести у лику старе грофице.



## БОРБА ГЛАВАМА

У току прошлог века у Америци је била одомаћена једна врста игре у којој су главе играле главну улогу. При томе се није ценитела памет власника главе већ њена — тврдоћа. У дефанзивни глава је требало да ублажи ударе противника, а у офанзивни да зада ударац у најосетљивији део тела. Ударац главе у лице могао је да онесвести противника, да му разбије нос или вилицу. Али, права борба је тек настајала када би се наша два противника са тврдим главама који су користили главе и за напад и за одбрану тј. за борбу главом у главу. Није био редак случај да један од бораца остане на месту мртв са разбијеном лобањом. У историји овог „спорта“ општу пажњу привукао је меч између коцкара Џорџа Дивола за кога се тврдило да има главу тврђу од камена и једног рибара, који је у овим биткама главом већ имао на души два или три убиства. Сусрет је одржан на даски на чијој је средини била трка која је представљала границу између два противника. Су-

дар је био страхан. Лукави Дивол био је свестан да ће настрадати у отвореном судару са рибарем и зато је врло тактички избегавао директне ударе. У једном моменту успео је да расече кожу на челу противника у дужини од неколико сантиметара. Са затвореним очима, услед велике количине крви која му је текла низ лице, рибар није могао да избегава ударе коцкара који га је ударао по лицу све док га није онесвестио. Године 1876. требало је да се Дивол бори са једним човеком из циркуса за кога се тврдило да је непобедив. Причало се да тај Били Комер може да разбије врата или избија шипке на прозорима својим тврдом главом. Али, двојој је рачунао многобројне гледаоце јер већ после првог судара Били Комер одустао је од борбе и како је Џорџ Дивол био проглашен за човека са најтврђом главом. Кад је он умро изгледало да је са њим нестало и овај чудни „спорт“ да би ускупно место другим паметнијим спортовима.

## МАЈМУНИ У ДУБИНИ МОРА

На острву Јави живе мајмуни чија су омиљена храна шкољке, пужеви, рачићи и други ситни становници мора. Мајмуни храбро скачу у воду и роне, па се чак упуштају у борбу са морским „разбојницима“.

Мајмуни воде „на пецање“ и своје младунце. Временом се и млади мајмуни навикну на воду и почињу да само-



стално лове у морским дубинама.



Историја старог подмосковског села Бољшије Вяземи води до времена Бориса Годунова. Према предању, тамошња црква и велики рибњак били су изграђени крајем 16. века. Недалеко од Вязема — баштине кнежева Галицина — налазило се Захарово, имање М. А. Ханибал, Пушкинове бабе. Пушкин је као дете одлазио у госте својој баки. Често, нарочито о празницима породица Пушкина одлазила је у суседне Вяземи у цркву. Могућно је да су ту они сретали господарицу имања, Наталију Петровну Галицину. Она је тада била жена у годинама, веома ружна, паметна и охола, окупације нарави и јаког карактера. О њој су се причале највероватније легенде. Говорило се да је њен дед био сам Петар I. Боравила је у Немачкој, Енглеској и Француској. До 1765. године готово не прекидно је живела у иностранству. Вративши се кући као двадесет четворогодишња девојка бацила се у вртлог друштвеног живота: балови, приједи, кућне забаве. Ускоро се удала и поново отишла у иностранство јер је желела да својој деци пружи европско образовање. У Паризу се кретала у највишим круговима, познавала је грофа Сен-Жермена, авантуристу који је о себи тврдио да живи столешима и који се издавао за савременика француског владара Франсоа I који је живео у 16. веку. Руска кнегиња добила је и звезде француске дворске даме и била одликована многим високом орденима. Ту, у Паризу, она је постала сведок обрачуна француског народа са двором и аристократијом.

Једну од многих прича које су се испредале око кнегиње Галицине Пушкин је узео као основ своје приповетке „Пикова дама“ насликавши је као стару грофицу. Поред ње, у приповести су нашли своја места многи коцкари, бонвивани и великосветске бадавације. Пушкин је стрепео како ће сви они примити ту његову причу у којој их је тако реалистички и оштро сатирички

сти“. Уместо да му да новац, она му је открила три карте које је њој, у своје време, показао у Паризу Сен-Жермен. „Пробај“ — казала му је баба. Унук је играо на те три карте и — добио.

Друга глава Пушкинове приповетке почиње описом грофицине јутарње тоалете. Као

брк-да јој заигра“ — писао је поводом тога један њен савременик. Та примедба имала је не само преносно значење. Престарелу Галицину називали су иза леђа „брката кнегиња“: с годинама на њеном лицу појавиле су се јаке науснице и дугачке маље по бради. У приповести је описан и ори-

# Филм АЛЕН РЕНЕ СНИМА «РАТ ЈЕ ЗАВРШЕН»

Познати француски филмски режисер Ален Рене, аутор филмова „Хирошима љубави моја“, „Прошле године у Маријенбаду“ и „Мјурриел“ снимивши ових дана у Паризу свој четврти уметнички филм под називом „Рат је завршен“. Главна улога додељена је француском глумцу Ива Монтану који игра Дијега шпанског републиканског борца против Франковог режима. Његову жену Маријану игра Шведанка Ингрид Тулин глумица која је досад играла у филмовима славног режисера Ингмара Бергмана.

Сценарио за филм написао је шпански писац Хорхе Семпрун, стари борац који је избегаво у Француску са породицом где и сада живи. За роман „Велики пут“ добио је 1963. године француску награду „Фомантор“. Текст за филм „Рат је завршен“ је његов први сценарио.

Кад су га новинари замолили да нешто више каже о самом сценарију Семпрун је рекао:

— Рене је тражио да за њега напишем неколико кратких прича. У почетку, веро-

вао сам да то чини само из пажње према мени. На његово наваљивање пристао сам и написао шест кратких прича... Једна од њих описивала је сахрану шпанског изабегли-



ДОСАД ЈЕ АЛЕН РЕНЕ СНИМАО ФИЛМОВЕ САВЕСТИ И СЕЊАЊА. ИСТРАЖИВАО ЈЕ ПРОШЛОСТ. ФИЛМОМ „РАТ ЈЕ ЗАВРШЕН“ ОН ЈЕ ИЗБРАО АКТУЕЛНУ, САВРЕМЕНУ ТЕМУ.

це у једном од париских предграђа. Рене ми је рекао да то није за њега, али да бих одатле могао да почнем...

Написао сам око хиљаду страница, а рад на припремању сценарија са Ренеом трајао је прилично дуго. Само дијалоге преправљао сам четири пута. Тако сам и упознао начин његовог веома пажљивог и студиозног рада.

О режисеру Семпрун даље каже:

— Ален Рене је пре него што је почео да ради на уметничким филмовима био познати документариста. За филмове „Ноћи и магле“, „Све памћење света“ и „И статуе умиру усправно“ добио је признање на фестивалима у Кану и Венецији. Веома је прогресиван на друштвено-политичком плану, увек је на страни побуњених било да се ради о борцима за слободу Алжира, Анголе, Португалије или, у овом случају, Шпаније.

— У почетку наша верзија је причала историју једног политичког борца, Шпанца који живи у Француској, пошто је пре тога провео 15 година у затвору Бургоса. У

тој земљи он схвата да не може да живи далеко од своје земље и враћа се у њу. Али како Рене није желео да главна личност буде пасивна, сценарио је преправљан све док није добио дефинитивну верзију које отприлике овако гласи:

Дијега је шпански борац, левичар који живи у Француској, и повремено одлази на задатак у Шпанију. Због то-

га он води двоструки живот: у Паризу има занат и жену и припада одређеној друштвеној средини. Међутим, кад одлази на „пословна путовања“ у Шпанију, он се претвара у професионалца, илегалца, специјалисту за непосредне политичке акције. Преузима дужност вође групе, бави се подучавањем младих револуционара, води бригу о борцима који треба да се склопе



ИНГРИД ТУЛИН И ИВ МОНТАН. ОНА СЕ ПРВИ ПУТ ПОЈАВЉУЈЕ У ФРАНЦУСКОМ ФИЛМУ



Звао се Неил Кеј и имао многу пријатеља.  
Свирао је због боје своје коже.

# КОЊ ОСУЂЕН НА СМРТ

Али мој пријатељ Ган Бакингам јаким кланцем поред реке Тонсона на Аљасци. Браћали смо се из лова на медведе, али тог дана нисмо имали много среће. Пре једног часа Гај је пуцао на медведа, али га није погодио и зато смо се обрадовали кад смо приметили великог прилици медведа готово изнад нас, на једној литици. Брзо смо сјахали, оставили коње и потрчали још двадесетак метара да бисмо нашли погодни место за пуцање и обојица оклевали у исто време. Имали смо срећу и погодили медведа. Тело је почело да пада низ литицу.

Али нисмо били предвидели једну ствар. Литица се састојала од комада камења који су почели као лавина да

јуре низ спрмину заједно са медведом. Ган, који је био нешто подаље од мене, имао је још толико времена да се приљуби уз једну ствену која га је донекле штитила од комада камења. Међутим, ја нисам имао где да се склоним а камење је већ било почело да пада. Веровао сам да ми нема спаса под лавином камења. Па ипак ниједан већи камен није пао на мене. Од једном се изнад мене створио мој верни коњ Неил Кеј. Кад је лавина престала брзо сам уз помоћ Гана ослободио камења себе и коња. Цело тело храбре животиње било је прекривено модрицама. Средном, камење није било сувише велико да би га убило. Загрио сам Неил Кега, који је не марећи за свој живот појурио да мене спасе док је

мој други коњ Тигар на време умакао.

И Тигар је био добар коњ кога сам могао да продам у свако доба за 300 долара што је била прилична цена на Аљасци. Али Неил Кеј је био нешто сасвим друго. Њега не бих продао ни за све благо света а камоли Аљаске. Поред осталог, истицао се и својом чудном бојом коже. Био је то зекан са црвенкастим пегама по целом телу. Кад смо пролазили људи су се заустављали и гледали за њим.

У Индији је та врста коња пре наше ере била позната под именом леопард коњи. У Кини, око сто година пре наше ере, цар Ву Ти је својом коњицом, у којој су сви коњи били са пегама, потукао до тада непобедиве Хуне. По-

беда је приписана њима, и они су названи „небеским коњима“. Ови су коњи славени и у Шпанији у борби са Маврима а исто тако први су крочили у Америку са шпанским освајачима. Индијанско племе Пробушен нос гајило је само те коње и ценило их три пута више од осталих. На Аљасци индијанска племена су их називала — коњи који лече.

Али сем боје своје коже Неил Кеј је био изузетан коњ у сваком погледу. Његов дуг реп и грива вијорили су се кад би журио. Глатка кожа се као сјајни сатен пресијавала на сунцу.

Неил Кега сам срео пре четири године и од тада се нисмо раздвајали. Био је то необичан сусрет. Мој стари пријатељ Френк Смит, надзорник у руднику, добио је мало ждробе од једног пријатеља из Канаде. Ждробе се спријатељило с рударима. Кад је имало 14 месеци изненада је нестало и пуних седам дана трајала је потрага за њим. Рудари су напустили посао да би пронашли свог миљеника. И мене је Френк позвао у помоћ и после неколико дана лутања нас двојица смо имали среће да га пронађемо поред реке у једном жбуњу. Био је сав преплашен. Вукови су се припремали да га нападу. Бесан због толиког изгубљеног времена Френк је почео да га туце и ждробе се прибило уз мене тражећи заштиту. Било ми га је жао и одмах сам за њега помудио Френку једног од моја два коња што је он радо прихватио. Тако је ждробе у августу 1927. године постало моје власништво.

Све док нисам боље упознао Неил Кега веровао сам да паметни коњи постоје само у бајкама. Неил Кеј је био сасвим различит од свих коња које сам до тада имао. Од самог почетка када сам почео да га обучавам у јахању он је разумео да коња треба да јаше само један човек. Они који су покушали да га појашу брзо су се нашли под његовим ногама. — Али је зато једном приликом, када је требало пренети рањеног рудара, мирно носио пуна четири часа непознатог човека кроз шуму и спасао му живот.

Рекао сам већ да је Неил Кеј имао необичан дар да ствара пријатеље свуда око себе. Једино није трпео Гана Бакингема, мог друга у лову. И мог другог коња Тигра није баш волео, али док се према њему односио са презиром дотле је према Гану показивао мржњу. Да ли је то била љубомора, што сам са Ганом више разговарао него са њим не знам тачно, али кад год је могао гледао је да му напакусти.

Једно приликом Ган, ја и још један ловац налазили смо се око две недеље у лову. Имали смо среће: поред више медведа и друге дивљачи убили смо и једног дивног лоса са великим роговима. До тада Неил Кеј никада није но-

сио на себи други терет сем седла и мене, али тада смо морали да све коње натовари мо ловином а да сами идемо пешке.

Док смо стављали лоса на Неил Кегово седло, он је стајао мирно, али чим смо се мало удаљили он је почео да скаче као бесан не би ли збацио терет са својих леђа јер је то сматрао као понижење. Када је видео да му то не полази за руком, Неил Кеј је журио као бесан на Гана да се њему освети за понижење. Ган је једва имао времена да се склопи иза једног дрвета. Коњ је наставио и даље да се пропиње и удара о дрво док није покидао ковопац и збацио лоса са себе. Узалуд сам покушавао да га „наговорим“ да понесе нешто од ловине, он је енергично одбијао тако да је Гај морао да остане код шатора док се ја не вратим са другим коњем који ће понети ловину.

Тешко је набројати све згоде и незгоде које сам имао са Неил Кегом, али ми смо се тако добро разумели и волели да смо једва чекали да се видимо када сам ја морао да путујем на дуже стазе железницом да би предао коње и купио потребне ствари.

У новембру 1931. године вратио сам се са таквом једног пута са Френком. Чим смо сишли из воза у Магнуски хтео сам да одем до Блаинд Ника на чијој су ливади остали моји коњи. Блаинд Ник је увек чувао моје коње када сам морао да путујем же лежицом. Међутим, како смо и ја и Френк били гладни он ме је позвао на добар јеленски бут а коње могу видети и после јела.

У кафани сам чуо да су Индијанци који живе у близини језера Тијон напустили своја села јер су велике богиње покосиле читаво два насеља. Ова племена су била прилично примитивна и одбила су више пута да се пелцују против богиња, које су им односиле не само децу већ и одрасле. Још док је трајао ручак у кафану је ушао Блаинд Ник. Чим је ушао видео сам да нешто није у реду. Сео је за наш сто. Понудио сам да нешто попије а, он је први пут у свом животу, рекао да му се ништа не пије. Затим ми је полако изговарајући реч по реч рекао да су тог дана Индијанци убили Неил Кега верујући да ће их његова кожа излечити од богиња.

Био сам као громом погођен. Убрзо су се и остали гости окупили око нас. Кафеци ја ме је тешко да је Неил Кеј био осуђен на смрт од овог тренутка када су Индијанци видели да је он „коњ који лечи“. Код њих влада веровање да зном ко додирне кожу таквог коња ниједна болест не може нашкодити. Кад је епидемија завладала око језера Тијон, Индијанци су превалили око 200 километара да би пронашли кожу „лековитог коња“.



## ОПАСНО ЗАНИМАЊЕ

У Сједињеним Америчким Државама бављење земљорадњом сматра се једним од најопаснијих занимања. Према подацима осигуравајућих друштава бити фармер много је опасније но радити у фабрици муниције: у овој грани индустрије догађа се мање несрећних случајева него на зеленим ливадама и њивама. Према подацима из 1963. године у Сједињеним Државама је у току те године 16 хиљада фармера изгубило живот на раду, 1,500.000 било их је рањено, а 55.000 претрпело озледе од којих ће остати инвалиди за читав живот.

## ПЕТАО РЕКОРДЕР

Један петао чувене јапанске дугорепе расе тукао је рекорд: петро у репу достигло је дужину од 11,76 метара, док он сам није виши од 40 сантиметара.

## ПРАСТАРО НАСЕЉЕ

У близини Минска, у Совјетском Савезу откривено је праисторијско насеље старо преко 25.000 година. Откопане куће саграђене су од костију и лобања мамута, темељи од њихових вилица.

## УСЛОВ: ГАРАЖА

У Јапану ће одсад моћи да купи аутомобил само онај ко претходно докаже да има своју гаражу. Остављање кола на улици забрањено је.

## ДОКАЗ

У једном америчком институту за ваздухопловну медицину утврђено је да је сваки пилот који се једном нашао у опасности и морао да се спасава из авиона избацивањем свог седишта, постао мањи за неколико милиметара па и за цео сантиметар. Од наглог снажног потреса при испадњу настаје сабијање кичменог стуба.

Зајодило се у... Зајодило се у... Зајодило се у...



... Велсу. Ученице једне средње школе превеле су неколико најпопуларнијих „шлагера“ из репертоара „битлса“ на латински језик. У сарадњи са својим наставником музике девојчице су постигле успех не само у својој школи, већ и у читавој Енглеској тако да ће се ускоро појавити на телевизији.



... Брисбејну. Двадесет четворогодишњи Рој Мак Тафи има на свом телу један ожиљак од дубоке ране коју му је нанела једна сова, ожиљак од зуба крокодила, три ожиљка од уједа три отровне змије. Све је то Рој срећно пребродио. Сада лечи тридесет рана на нози које му је нанела једна ајкула.



... Њујорку. Дечак Лесли Грант годинама је разносио новине по кућама у кварту где је живео. Увек је био тачан и увек је имао осмех за сваког од својих 250 сталних претплатника. Недавно су његове сталне муштерије сакупиле између себе прилично велику своту која ће му омогућити универзитетске студије.



... Ајдахоу. Испитивања су показала да су од свих спортиста најстрљивији — печачи. Тако је 99 спортских риболоваца из овог града у једној јединој седмици провело на обали са печачким штаповима у рукама, укупно 865 часова. За то време сви заједно успели су да упецају — 35 риба.

Адвокат Џорџ Кауен први пут је кренуо на излет са друштвом и том приликом га замало нису убили Индијанци, једва се спасао давлeња и шумског пожара. На крају га је његов пас ујео!

# НЕСРЕЋАН ИЗЛЕТ

Џорџ Кауен је био скроман адвокат и ретко кад је путовао из свога места Хелене у држави Монтана. Његова најдужи излет како је он у шали говорио био је да околне у оближњу кафану и да ту попије неку „с ногу“. Био је у браку две године када је његова жена Ема навалила на њега да крену на излет у Јелоустонски парк. С њима кренуо његов шурак са још три своја пријатеља. Адвокат је био против излета, али на крају је пристао само зато да би „опрао своје чарапе у гејзиру као што је то урадио и један његов пријатељ“. Чарапе тог пријатеља водени млаз је одбацио увис око сто метара и оне су, када су пале на зем-

љутим, искусни поглавица, водећи цело своје племе и гоњећи сву стоку, успео је тако вешто да маневрише да му Американци нису ништа могли. (Племи је успело да стигне без губитака на четрдесетак километара од канадске границе и ту, верујући да су на канадској територији, они су занемарили свако обезбеђење тако да су их Американци стигли и вратили у резерват одређен за њих.)

### Несреће почињу

Међутим, излетници су сматрали да довак претерује и наставили свој пут. После два дана стигли су до једног од гејзира и Џорџ Кауен је најзад могао да опере сво-



ра. Због тога су се Индијанци у мањим групама били растурили по целој околини тражећи своје коње. У тренутку кад је адвокат пошао на оближни извор по воду, видео је недалеко од логора групу Индијанаца. Да би скренуо пажњу са својих другова на себе, почео је да бежи јер је био убеђен да му Индијанци не могу ништа и да се може лако изгубити у густој шуми.

Али, досрећни адвокат није познавао Индијанце. Чим су видели белог човека који бежи, омањ су помислили да је он члан лововске банде и појурили на својим хитрим коњима да га сугусти гну. На своју несрећу адвокат се нашао на једној чистини. Сада је представљао

ки вир где се замало није удавио јер је слабо пливао. Таман када је веровао да је свака нада изгубљена, дохватио је једном ногом дно и некако успео да се извуче на другу обалу. Нашао је погодно место и покушао да како-тако превиди ране. Ту је сачекао мрак.

### Ватра у шуми

Пошто се лепо одморно и одопао кренуо је правцем којим је дошао у нади да ће негде сугусти своје сапутнике. Ноћ је било врло пријатна за путовање. Дувао је поветарац. Већ је била прошла поноћ када је Џорџ угледао ватру испред себе. Чврсто је веровао да је то његово друштво и то му је дало снаге. Али, приближивши се ватри схватио је да то није обична ватра већ — пожар.

И заиста, то је био пожар који су изазвали баш његови сапутници. Увече они су наложили велику ватру у нади да ће их он тако лакше

наћи. У том су чули неко сумњиво шуштање и верујући да су то Индијанци побегли оставивши неугашену ватру, која се све више ширила у сувој шуми. Немајући никакво искуство са пожарима адвокат је ишао право у ватру и тек кад је дошао сасвим близу и осетио топлоту сетио се да треба бежати. Али пожар се приближавао великом брзином тако да је несрећни Џорџ морао да јури из све снаге да би се некако извукао.

Цео следећи дан провео је лежећи. Купине су му биле једина храна. Следеће ноћи поговори је кренуо на пут. Пред зору је наишао на кола својих пријатеља, која су они оставили на месту одакле се више није могло ићи колима већ само на коњу. али, код кола није било никога. Изненада, адвокат је осетио

оштар бол у левој ноzi. Поринуо је и пао. Када је боље погледао, видео је да је то његов пас Дидо, којег су оставили код кола да их чува. Он није познао свог газду и ујео га је. Међутим, Џорџ му се толико обрадовао да му је све опростио и загрлио га од радости. Био је срећан што бар некога има поред себе.

### Дванаест дана лутања

Али патње малерозног адвоката још нису биле завршене. После више од ледесет сати лутања осећао је страшну глад. Знао је да мора ићи у правцу из којег су дошли. Међутим, како није раније никад био у природи, није знао да се оријентише и мање-више вртео се у круг. У једном тренутку чуо је коње у даљини и мислећи да су то Индијанци завукао се у један жбуи и ту остао све док се нису изгубили. У ствари то су били амерички војници.

Пуних дванаест дана требало је несрећном адвокату и његовом псу да стигну до једне војничке постаје где су нахрањени и превидени. Срећом по Кауена ране нису биле озбиљне и није било тежих последица.

Осталим члановима групе се није ништа десило и они су нормално стигли кући. Веровали су да је Џорџ мртав и зато нису били мало изненађени када се он тријумфално појавио са Дидом и групом војника. Никада више у свом животу, мада је живео 84 године, адвокат Џорџ Кауен није ишао на излет.



љу педесетак метара од гејзира, биле чисте и суве као да су тог тренутка дошле из пермонице. Ето, само из тог разлога решио је адвокат да се покрене.

И тако на дан 30. августа 1877. године друштво је кренуло на излет. Најмили су 11 коња, кола за пртљак и два волџа. Када су били готово на циљу пута, срели су једног ловца који им је саветовао да се што пре врате јер се управо тим путем креће индијанско племе Неа Персе, које се под вођством чувеног поглавице Јозефа кретало ка Канади. У стопу их је пратио генерал Хоуард који је покушавао да племену пресече пут и задржи га на америчкој територији. Ме-

је чарапе у топлој води. Чарапе су одлетеле високо а онда пале на неко трње недалеко од гејзира. Кад их је Џорџ с м.ком скинуо, рекао је својој жени: „Ја сам потпуно задовољан. Овај излет је за мене врло успешан и сада можемо да се вратимо“. Међутим и његова жена и остало друштво сматрали су да је излет тек почео.

### Освета Индијанаца

Следећег јутра Џорџ је устао рано и наложио ватру. Spreмао се да скува кафу за цело друштво. На његову несрећу те ноћи неки ловци украли су десетак индијанских коња и том приликом убили једног стража-

извору мету за индијанске пушке. Од многобројних метака три су га погодила, али срећом ниједан није био смртоносан.

Чим су његови пријатељи чули пуцњаву излетели су из шатора и видели шта се дешава. Али како су се Индијанци све више удаљавали од логора, то су они имали доста времена да се спакују и изгубе у супротном правцу. Док су они успели да се спасу, адвокат је и даље био у великој опасности. Услед крварења почео је да губи снагу, али је ипак некако успео да се дочепа једне речнице. Верујући да вода није дубока журно је да што пре пређе на другу обалу. Није ни приметио како је упао у не-

## СПАСАВАЊЕ ИЗ ПОТОПЉЕНЕ ПОДМОРНИЦЕ

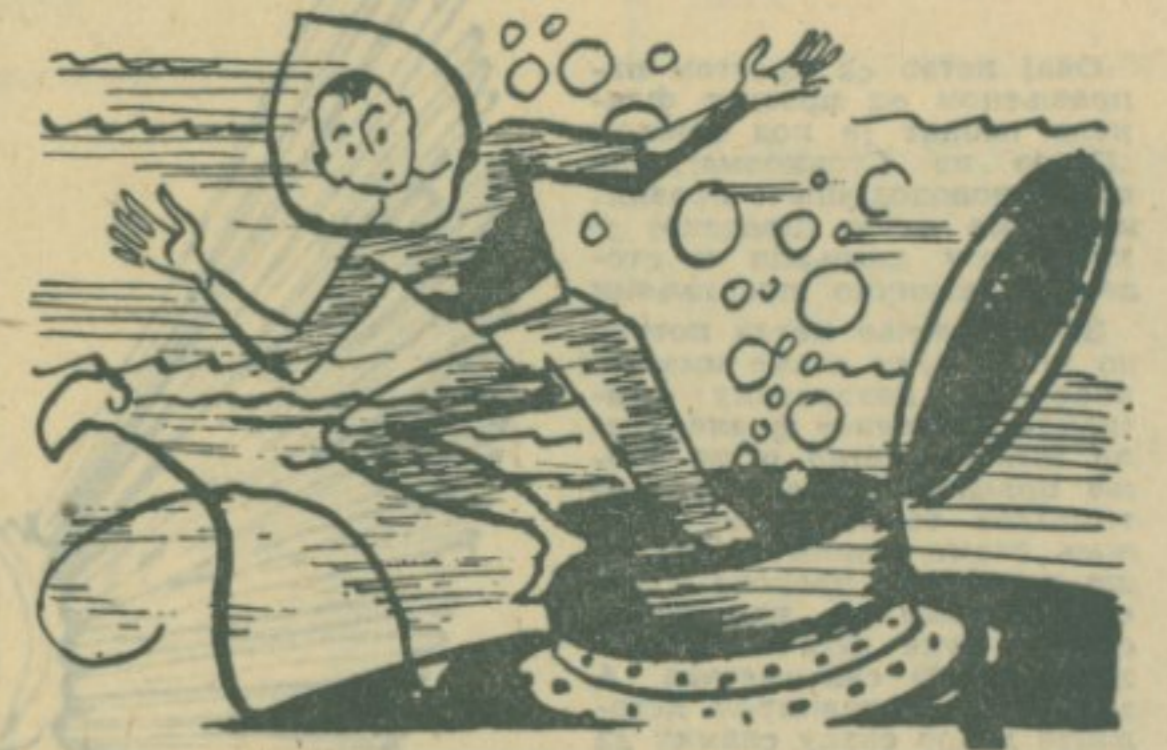
Посада британске подморнице „Орфеус“ извршила је у јулу експерименте са новим уређајем који омогућује морнарима да један по један напусте подморницу потопљену на дубини од 90 до 150 метара.

Подморница је опремљена нарочито излазном комором која се налази на њеном горњем делу. Морнар који се спасава има нарочито одело на коме се помоћу патент-затварача причвршћује капуљача од каучука са великим „прозором“. Када вода у излазној комори стигне до груди онога ко се спасава, у херметички затворену капуљачу се под притиском вишим од притиска у комори удубава ваздух. Вратанца коморе се отварају тек када се она сасвим напуни водом. Човек је тада много лакши од воде и за свега 30 секунди бива избачен као чеп од плуте на површину.

Цела операција се брзо одвија тако да нема времена да се азот из ваздуха раствори у опасним количинама у крви што би касније довело до емболије као и да кисеоник под притиском проузрокује тровања. Што се онај ко се спасава више приближава површини, ваздух под притиском се све брже евакуише кроз један вентил капуљаче тако да

није потребно нагло избаци ваздух из плућа на крају операције. Треба само водити рачуна о изједначавању притиска ваздуха у средњем уву снажним дувањем у запушен нос.

Да би се оваква спасавања могла вршити и на много већим дубинама потребно је само променити састав ваздуха у капуљачи.





### ЕХО ПРОТИВ МУЦАЊА

Пољски лекар Богдан Адамчик, професор универзитета у Лублину, изумео је и испробао апарат који помоћу одјека омогућује особама које пате од муцања да се саме лече. Уз помоћ овог апарата човек који има овај недостатак чује поновљену сваку своју реч, сваки слог и може да, с једне стране психолошким путем а с друге звучном стимулацијом, утиче на отклањање погрешног изговора. Доктор Адамчик, који је и сам у детињству муцао и сам се тада лечио изговарајући речи и реченице нагнут над сеоски бунар и слушајући њихов одјек, тврди да се за четири месеца могу постићи видни успеси. Услов је: сваког дана по 20 минута вежби. Апарате доктора Адамчика имају многе болнице и стављају их на слободну и бесплатну услугу онима који желе сами да се лече. Поред тога, у већим градовима веза с апаратом може се добити и телефоном.

# ОТВОР И ОЧИ



## ШТА ЈЕ ПОГРЕШНО?

Отац, мајка и кћер с пажњом прате телевизијску емисију. Тако их је бар наш сликар представио. Међутим, журећи да начини цртеж за време, сликар је начинио 7 грешака. Примећујете ли их?

Одговор:

- 1) Слика не виси на кука.
- 2) Телевизор укључен.
- 3) Сто-чији не виси на кука.
- 4) Чаша за мекер.
- 5) Слика не виси на кука.
- 6) Лепије де.
- 7) Наочарица.

### Лејзер и телекомуникација

Ускоро ће у Москви телефонска мрежа бити замењена једним лејзер-зраком. Прва експериментална лејзер-мрежа већ функционише и то између Универзитета у Москви који се налазе на Лењиновом мосту и центра града, трга Зубовскаја. Помњу ове нове мреже истовремено се одржава десетак хиљада телефонских веза.



### КОСМОНАУТ У ВАСИОНИ

Космонаут на слици шета се по васиони привезан за ракету само једном жицом. Којом од ове четири?

4. јануар 1966. : доволуО

# НАПРАВИ САМ

## УКРАСИ ОД СЛАМЕ

Овај петар са крестом направљеном од црвеног флаanela познат је под именом „Петар из Стокхолма“. За време новододичњег празника њиме се у Шведској украшавају димњаци и столони празнично постављени.

За прављење петла потребно је да осим сламе имате и неколико квадратних сантиметара црвеног флаanela или штофа, метар и по дебље црвене вунице и 50 сантиметара танке жице. Свежањ сламе очистите што више можете од чворова и опсечите тако да вам свака сламка буде дугачка отприлике по 30 сантиметара. Затим шмиргланом истрајајте добро сваку сламку да би била што више глатка.

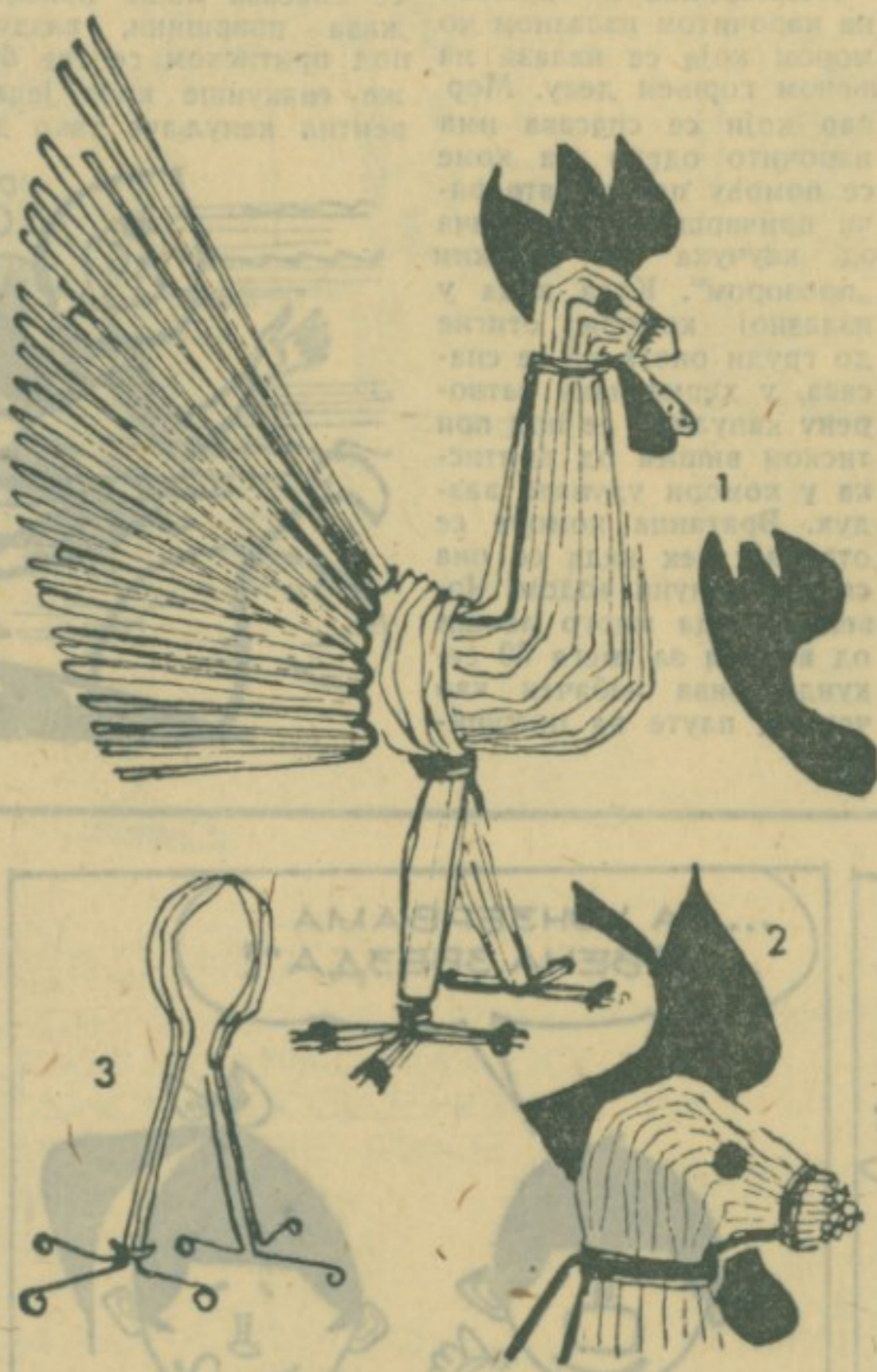
Све сламке скупите у један свежањ и вежите их на једном крају црвеном вуницом. Добро затегните да сламке не би испале.

Приликом везивања свежња вуницом ухватите по средини, а после везивања чвора, крајеве вунице немојте одсећи.

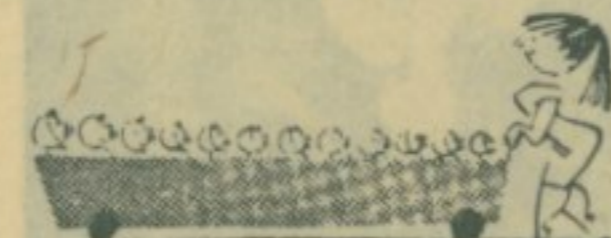
На другом крају свежањ савијте у облику петлове главе. Од флаanela или штофа исечите крест и ресице (цртеж број 1) и увуците их у сламу тако да се вертикално подели мали свежањ у два једнака дела и подвезите вуницом око врата да бит се креста чврсто држала (цртеж број 2). Вуницу немојте сећи после везивања чворова, већ је оставите за следеће везивање.

Да врат петла не би искувише танак уметните још неколико сламки. Кад завршите са формирањем главе и врата обилкујте тело петла и ресе.

Жицу исечите у три једнака дела и на оба краја сваке жице направите мале завијутке. Затим све три жице саставите око петловог тела (то ће бити ноге, цртеж број 3), вежите их испод чврсто и преко жице ставите неколико сламки да бисте је закамифлирали.



При дну сваке ноге вуницом привезите сламу и жицу као што видите на нашем цртежу број 1, између петлових прстију ставите сламу а у завијутке по парче вате. (Наставиће се)



### Не мање од дванаест

Градски суд у Атини већ трећи пут осуђује на новчану казну седамнаестогодишњу Палантину Ксанисиданис због тога што по улицама лепа огласе у којима изражава спремност да се уда за оног који ће јој дозволити да у браку има не мање од дванаесторо деце.

### Помиловање

Пре две године лутајући улицама италијанског града Арденце „Волпина“ је пала у руке општинским хајатчима раса. Пошто ни после неколико недеља нико није дошао по њу, решено је да буде убијена гасом. Услед кварва плин није избио и керуша је добила „помиловање“ на извесно време. Други пут је у „гасну комору“ ушла са једним даклом и једним овчаром; она њена сапатника страда да су, она је остала жива, јер је стајала далеко од гасног отвора. При трећем покушају у за њу одсудном тренутку избио је штрајк плинских радника.



„НА ПИЗАЦИ“ — рад Данице Грујић, ученице V раз. основне школе „Јован Јовановић-Змај“, Нови Сад

## Зорици ЦТЕЖИ са КОНКУРСА

Бачки цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.



„БИХОРАЦ“ — рад Зорице Бановић ученице VII раз. основне школе Иванград, Ул. 29. новембра бр. 34 б



„МОЈА УЛИЦА ПОД СНЕГОМ“ — рад Трифуна Јовановића, ученика VIII раз. основне школе „Јелица Миловановић“, Сопот код Београда

### ПИТАЊЕ И ОДГОВОР

Наполеон Бонапарта волео је да поставља необична питања тражећи уз то и брз одговор. Тако је једног дана запитао једног свог министра:  
— Колико у овом часу има птица над нашом зградом?  
Министар је без размислања одговорио:  
— Само једна — орао.

### УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) шумски глодари, 6) неопходан наплат, 7) узвик, 9) друга, 10) општинско подручје, 11) афирмација, 12) познати немачки физичар (Макс, 1858—1947), 13) позади, 15) део бродског простора, 16) немачки књижевник (Франц, 1882—1924), 18) слово латинице, 19) драг, 20) јеврејски књижевник (Шапира).

Усправно: 1) роман Стевана Сремца, 2) стари скандинавски књижевни споменик, 3) ауто мобилска ознака за Чачак, 4) струјања ваздуха, 5) име и презиме једног од најпознатијих светских вајара, 6) хоризонт, 8) а'вар, 18) ет. 19) јон, 20) еф, 21) метод, 23) Р(иста) В(укановић), 25) Аса, 26) Икар, 28) ре, 29) Бор бији, 24) мера за драгоцености, 27) органска хемјиска једињења, 31) текстилна биљка, 34) књижица нашег књижевника („Страдија“).

### РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) султан, 6) пена, 7) бас, 9) ура, 10) Соко, 11) мг, 12) демон, 13) Пек, 15) вече, 16) силвит ветар, 10) карика, 14) а'вар, 18) ет. 19) јон, 20) еф, 21) метод, 23) Р(иста) В(укановић), 25) Аса, 26) Икар, 28) ре, 29) Бор бији, 24) мера за драгоцености, 27) органска хемјиска једињења, 31) текстилна биљка, 34) књижица нашег књижевника („Страдија“).

1	2	3	4	5	
6				7	8
9			10		
11			12		
13	14		15		
16		17		18	
19			20		
21		22		23	24
25			26	27	
28		29			
30	31		32		
33		34		35	
36					

# Драма шично сјасаванје

Прича о узбудљивом спасавању обореног британског пилота из таласа Пацифика помоћу перископа подморнице.



ТРИНАЕСТОГ јуна 1944. године, једна група британских доваца чистила је небо од јапанских авиона пред америчку инвазију на острво Гуам. Пилот довац те групе Доналд Бранд погледао је на свој часовник. Било је тачно 9 часова и 13 минута. Бацио је поглед и на висиномер. Он је показивао око 4.000 метара.

Изненада авион је задрхтао. Био је погођен, две експлозије замало нису однеле цео предњи део. Авион каз да је застао један тренутак, а онда је почео полако да пада. Пламен је већ почео да се појављује из мотора. Бранд је повукао поклопац пилотске кабине, ослободио се радио-апарата и маске за кисеоник, причврстио појас сигурности и припремио се за искакање.

Острво Гуам је било око 10 километара широко на том месту. Прво је помислио да неће жив стићи до земље, био је сигуран да ће га Јапанци убити пре но што додирне тле. Сиуло му је у глави: боље то него да им паднем жив у руке.

Очајнички је покушавао да исправи авион и да га одведе што даље од копна. Ипак је успео да доспе изнад мора када је мотор експлодирала и он једва успео да искочи. Авион је мучњевито пролетео поред њега и нестао у мору.

Мада је био ошамућен од експлозије знао је да мора отворити падобран тек у последњем тренутку јер би иначе био сигуран мета јапанским стрелцима. Изгледа да је падобран отворно исувише касно јер је првих тренутака слезио три ребра с десне стране. Пао је око 400 метара од обале обасут митраљеском ватром Јапанаца.

### У паклу

Био је још толико свестан да извади нож и пресеке конопце падобрана који је био почео да тоне повлачећи и њега у дубину. С падобраном је отишао и његов гумени чамец, још нераспакован. Све што му је било остало био је појас за спасавање.

Оштар бол у левој руци повратио га је свести. Лева рука му је јако крварила погођена митраљеским метцима. Ни је могао уопште да је покрете. Сломљена ребра отежавала су му дисање. Крајњим напором воље успео је да мало подигне главу да би осмотрио море. На видлику никаквог брода. Нема наде за спасавање. Здравом руком потражио је пиштољ. И он је нестао у мору приликом пада. Његови другови авијатичари кружили су изнад њега што је само привлачило ватру јапанске артиљерије и митраљеза. За освету пилоти су пикирали и митраљирали јапанске положаје. Али то је за њега била слаба утеха.

У 9.50 часова подморница

„Стингреј“, која се налазила око 150 километара југозападно од острва, обавештена је преко радио-везе да је један пилот оборен у близини самог острва. Његови другови дали су тачно место где се налази тако да подморница неће морати да лута. У 11.10 подморница је стигла у близину острва. Са ње су се могли видети јапански топови начичкани поред обале. Али није успела да пронађе Бранда, који се тада налазио око 500 метара од обале.

Јапански ватра нешто је попустила. Велики таласи крили су Бранда од њихових погледа и онемогућавали прецизно гађање. Али Брандове праве муке почеле су тек у 12 часова када је једна формација британских бомбардера напала три јапанска рзаварача нешто јужније од острва. Један авион из ове групе одвојило се и бадио гумени чамец Бранду. Срећом чамец је пао савише близу тако да је Бранд лако могао да га дохвати и попије се у њега. Али уз чамец није било никаквог весла нити прибора за прву помоћ. Само је један конопца био привезан за чамец.

Са чамцем је почео прави пакао. Јапанци су хтели на сваки начин да га униште и нису жалели муницију. Шрапнели су пљустали свуда око њега. Право је чудо како га нису погодили. Савезнички авиони су почели да се појављују све чешиће и туку јапанске батерије, али без много успеха.

Кад нису успели топовима Јапанци су довели специјалне стрелце који су прецизним нишањњем гађали чамец. Метци су фијукали око Бранда али су таласи ометали прецизност гађања. Пилот је лежало у чамцу непомичан, патећи страшно од болова у левој руци јер је слана вода нагрисала ране. Али од свега је било најгоре што је изгубио наду да ће бити спасен.

Посада подморнице није веровала да ће наћи пилота у животу после жестоке ватре којом су га Јапанци обасули. На два километра од обале подморница је решила да изрони да би пронашла пилота. Али, само што је изронила и капетан подигао отвор, два шрапнела су експлодирала на 200 метара одстојања. Капетан је омах спустио поклопац и наредио „Рони! Рони!“, спусти перископе. Остајемо на дубини од 16 метара!

Подморница ступа у дејство

Подморница је полако пловила ка обали. Опасност од удара у неки подводни гребен била је све већа и већа. Перископ је извлачен с времена на време. Тек у 12.40 успели су да га открију. Био је још далеко од њих. Јак ветар и високи таласи отежавали су кретање подморнице која је ронила врло плитко.

Иако је подморница изронила само за тренутак Бранд ју

је приметио и то му је улило нове снаге. Подизао се у чамцу колико је могао и давао знак мараминим да би подморници означио своје место. Али у исто време то је био и знак Јапанима да је још жив и они су почињали изнова да га засипају шрапнелима, а затим га прелуштали стрелцима. Већ неколико часова он је био жива мета, коју су Јапанци узалуд гађали.

Британски авиони су се појављивали с времена на време и кружили изнад њега. То је изазивало још јачу јапанску ватру. Пилоти су то и сами увиђали и, пошто би митраљирали јапанске положаје, нестали су на хоризонту. Ускоро их више уопште није било. Једна нада остала је невидљива подморница чије је присуство осећао у близини.

У подморници су се саветовали како да му помогну. Рескирати да подморница изрони на тако малој удаљености од јапанских топова била би права лудост. Зато је требало наћи неко друго решење.

— Постоји само један начин да му помогнемо — рекао је први официр — да га закачимо за перископ!

### Узалудни покушаји

Спавање људи помоћу перископа било је недавно уведено у подморничке јединице. Када подморница не може да изрони услед непријатељске ватре, онда се приближи дављенику тако близу да овај може да се ухвати за перископ и тако га одвуче од места опасности. Мада је теоријски

овај начин био познат већ два месеца, још ниједном није био испробан.

Подморница се толико приближила Бранду да су са ње могли да примете његову непокретну леву руку на ивици чамца. Капетан подморнице је наредио да се један перископ увуче и подморница управила ка чамцу. Али баш када је подморница била испод чамца један велики талас онемогућио је Бранду да се дохвати перископа. Први покушај је пропао.

Како је подморница пловила све ближе обали то је постојала опасност да удари у неки подводни гребен. Оштра команда одјекнула је кроз гласговорник: „Стој! Предњи део додирује дно“. Подморница је морала да се врати мало уназад, а онда кренула улево и спрема се за нови покушај.

Међутим, Јапанци су приметили маневар и осули ватру из свих топова. Бранд је био очајан. Свуда око њега шрапнели су фијукали тако да није смео ни да се макне и јапанске подморнице. Покушао је да мало подигне главу да би видео перископ, али њега није било. Можда је подморница ударила у неки подмукли подземни спруд и разбила се? Или је можда увидела немогућност тих покушаја па се изгубила док је још била читава? Јер, боље је жртвовати једног човека него подморницу са целом посадом.

Када је веровао да је изгубљен заувек, перископ се опет појавио у непосредној близини пловачи право ка њему. Овога пута направио је зам-

ку од конопца коју је намеравао да набаца на перископ.

Капетан подморнице Лумис посматрао је очајнички покушај Брандов: „Опет је промашио. Пун заокрет улево. Доле перископ!“ Наредио је да се перископи опет подигну. Али чим је погледао кроз перископ командовао је да се поново увуку јер су шрапнели експлодирали на све стране, једва на десетак метара од подморнице. Тек после пола часа перископи су поново извучени.

— Тај човек се не предаје — говорио је капетан. Весла једном руком да би се што више удаљио од обале. Подигните и други перископ. Идем право на њега. Близу смо. До њавола! Опет је промашио. Покушајемо још једном.

Али нова експлозија прекинула га је. Лице му је било суморно. Већ више од три часа играо се мачке и миша са Јапанцима. И сам се чудило како их до сада ниједно зрно није погодило. Двоумио се да ли да поново покушај.

### Најзад спасен

Бранд више није обраћао пажњу на јапанску ватру. Није хтео жив у руке Јапанаца. Усправио се у чамцу још једном тражећи перископ. То је било пресудно за одлуку капетана Лумиса. Није смео да га остави и поново је управно подморницу у правцу чамца.

Бранд се не сећа како се ухватио за перископ. Више није осећао ни бол од сломљених ребара, осећао је само да његов чамец жури преко таласа као да га вуче нека огромна ајкула. Јапанска ватра није престајала, али Бранд није обраћао пажњу на њу. Осећао је да му трне десна рука којом је држао конопца закачен за перископ. Морао се помоћи и зубима да не би испустио конопца.

Целих 57 минута подморница је пловила пуном брзином ка отвореном мору. Најзад мачице су почеле да се заустављају. Капетан Лумис је посматрао лице пилота кроз перископ и видео да је он на ивици снаге. Било му је тешко али још није смео да изрони док добро не осмотри море и небо. Тек пошто се уверио да нема никакве опасности наредио је да подморница изрони. Када је пилот извучен на палубу подморнице, капетан га је загрлио, али ни један ни други нису били у стању ни реч да проговоре.



... дневни лист нормалног формата и са 16 страница дебео је приближно 2 милиметра. Ако бисмо успели да тај лист тридесет пута савијемо на пола, добили бисмо стуб од папира висок — веровали или не — 2.000 километара.

... пре неколико столећа у Индији су проверавали да ли су дијаманти прави на тај начин што су их при-



чвршћивали на рогове овнова а онда их нагнривали да се туку главама.

... инсекти униште око 10 одсто свих усева које човек посеје.

... мада животиње имају изванредан инстинкт, оне никако не умеју да броје. Ако, на пример, мачка одлучи да пренесе својих пет



или шест мачића на друго место, она ће се и после последњег вратити да „провери“ да није које заборавила.

... нако се не може мерити грамама и светлост има своју тежину. Фотони, основне честице светлости, толико су



лаки да би од енергије само једнога грама тих честица могла једна електрична сијалица од 40 свећа да гори 1000 године.



Из једне сјајне колекције



# ДЕДИ УНУК

Године 1719. у Француској је угледала свет једна књижица, дело унука знаменитог колекционара-проналазача из епохе Луја XIV, Николе Гролије де Сервијера. Унук је у својој књижици описао дедину збирку и те описе илустровао гравирама.

Начинивши блиставу војничку каријеру, Никола Гролије де Сервијер, предао се скупљању и конструисању разних механичких „чуда“: часовника нарочите конструкције, апарата за црпљење воде и за њено избацивање на висину, као и разних новотирија чија је намена била да олакшају свакодневни живот и научни рад. Сервијерова збирка добила је високу оцену још од његових савременика.

Као илустрацију, доносимо два цртежа из поменуте књижице. На једном је представљен Сервијер поред пулта за читање који је сам изумео. На лопатицама великог воденичног точка поређане су књиге претходно већ отворене на страницама које су потребне за проучавање једног одређеног питања или проблема.

На другом цртежу су колица која мере прехени пут. Највећи точак који за време

кретања додирује земљу, има у пречнику, тачно 4 стопе (1220 сантиметара) и по обиму подеоке. Остали тоčkови везани су с њим помоћу зугчаника. Први до великог точка одбројава стопе, други хвата (2,134 метра), а трећи стотине и хиљаде хвата. Стрелице-казалке испред сваког од ова три точка сви се тоčkови подесе тако да стрелице показују нулу. Овај необични „таксиметар“ функционисао је беспрекорно и једини недостатак био му је тај што је радознали путник морао не само да пешачи већ и да испред себе гура не баш лака колица.

WALT  
DISNEY

МИКИ



ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

